

Dakloos in Assen

Daklozenmonitor Assen 2006-2012

Onderzoek en Statistiek Groningen heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

Daklozenmonitor

Assen 2006-2012

Verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen

Frans Oldersma

Met medewerking van

Marcel Daalman
Willem Hartholt

Onderzoek en Statistiek Groningen

Mei 2013

Internet: www.os-groningen.nl

[Twitter.com/basisvoorbeleid](https://twitter.com/basisvoorbeleid)

Inhoud

Samenvatting	1
1 Inleiding	7
1.1 Daklozenmonitor Assen	8
1.2 Doel van het onderzoek	9
1.3 Opzet van de monitor	10
1.4 Voorzieningen voor daklozen	12
1.5 Opbouw van het rapport	15
2 Na huisuitzetting of detentie	17
2.1 Huisuitzettingen	17
2.2 Ex-gedetineerden	22
3 Daklozen in de regio Assen	25
3.1 Geregistreerde daklozen in de regio Assen	25
3.2 Jongeren in de maatschappelijke nachtopvang	30
3.3 De in- en uitstroom nader bekeken	31
3.4 Pendeling tussen de drie noordelijke provincies	35
3.5 Deelnemers begeleid wonen	36
3.6 Hulpverlening voor en na eerste nacht opvang	36
3.7 Ambulante woonbegeleiding	39
3.8 Sociale activering en dagbesteding	39
Literatuurlijst	41
Bijlage 1: De voorzieningen	43
Bijlage 2: Woningvoorraad corporaties	49

Samenvatting

Dit rapport presenteert de gegevens van de Daklozenmonitor Assen over de periode 2006-2012¹. Daarmee maakt Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S Groningen) inzichtelijk welke ontwikkelingen in vijf jaar hebben plaatsgevonden in de omvang en samenstelling van de groep geregistreerde daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. We brengen over deze periode ook de preventie en de nazorg bij dakloosheid in kaart. Door de opbouw van de daklozenmonitoren van de centrumgemeenten Assen, Emmen, Leeuwarden en Groningen kunnen we het pendelen van daklozen tussen nachtopvangvoorzieningen in het noorden in beeld brengen. Daarnaast besteden we aandacht aan huisuitzettingen en ex-gedetineerden, waarbij we onder meer ingaan op het aantal personen dat na huisuitzetting of detentie gebruikmaakt van maatschappelijke nachtopvang.

Feitelijk en residentieel daklozen

In dit rapport bieden we inzicht in de populatie daklozen die in het verzorgingsgebied van centrumgemeente Assen gebruikmaakt van de voorzieningen voor maatschappelijke opvang. Een telling van het aantal daklozen is mogelijk als deze personen als zodanig bekend zijn, en worden geregistreerd. De telling van daklozen betreft dus altijd een telling van het aantal *geregistreerde* daklozen. Tot de feitelijk daklozen rekenen we alle personen die in een kalenderjaar ten minste éénmaal gebruik hebben gemaakt van een voorziening voor kortdurend verblijf. Alle personen die gebruikmaken van een voorziening voor langdurende opvang, beschouwen we als residentieel daklozen. We sluiten daarmee aan bij de omschrijving die ook in het Stedelijk Kompas (Vereniging van Nederlandse Gemeenten²) wordt gegeven:

- a. *Feitelijk daklozen*: dit zijn personen die niet beschikken over een eigen woonruimte en die voor een slaapplek gedurende de nacht ten minste één nacht (per maand) zijn aangewezen op buiten slapen. Tot de feitelijk daklozen behoren ook personen die overnachten in de openlucht en in overdekte openbare ruimten (zoals portieken, fietsenstallingen en auto's). Ten slotte worden tot de groep feitelijk daklozen ook gerekend personen die binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang of bij vrienden, kennissen of familie, zonder vooruitzicht op een slaapplek voor de daarop volgende nacht.

---

¹ Het betreft gegevens over daklozen die in de periode 2006-2012 gebruikmaken van opvangvoorzieningen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. De overige bevindingen beschrijven de periode 2006-2011.

² Zie Stappenplan Stedelijk Kompas: Intensivering van de aanpak van dakloosheid, uitgebracht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2007); zie ook Monitor Stedelijk Kompas 2010 van Planije & Tuynman, 2011.

- b. *Residentieel daklozen*: tot deze groep worden gerekend personen die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang. Het kan daarbij gaan om instellingen als internaten en sociale pensions, woonvoorzieningen op basis van particulier initiatief die zich richten op semi-permanente bewoning door daklozen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk daklozen wonen.

Aantal geregistreerde daklozen

In de periode 2006-2010 neemt het aantal geregistreerde daklozen eerst toe van 79 in 2006 tot 86 in 2008. Daarna vindt een afname plaats tot 80 daklozen in 2010 (evenveel als in 2006). In 2011 is het aantal opvangplaatsen uitgebreid en tellen we in totaal 131 geregistreerde daklozen. Dit aantal loopt op tot 152 daklozen in 2012. In 2012 bedraagt het aantal geregistreerde feitelijk daklozen 99 en het aantal residentieel daklozen 77³.

Net zoals het aantal geregistreerde daklozen in 2011 toeneemt, neemt ook het gemiddeld aantal personen dat per etmaal overnacht, toe. In 2006 maken per nacht gemiddeld 10 feitelijk en residentieel daklozen gebruik van een opvangvoorziening en in 2012 per nacht gemiddeld bijna 29 personen. In 2012 bedraagt het gemiddeld aantal feitelijk daklozen per nacht 4 personen; het gemiddeld aantal residentieel daklozen is 25 personen per nacht.

Het totaal aantal overnachtingen van daklozen in een kalenderjaar loopt op van 3.735 in 2006 tot 10.734 in 2012. Deze toename hangt uiteraard samen met het grotere aantal opvangplaatsen na de opening van de jongerenopvang en de opvang in Alteveer in 2011.

Jongeren van 18-22 jaar

We zijn nagegaan hoeveel jongeren van 18 tot en met 22 jaar in een jaar ten minste één nacht gebruikmaken van voorzieningen voor maatschappelijke opvang in het verzorgingsgebied van de centrum-gemeente Assen. In 2006 bedraagt het aantal geregistreerde feitelijk en residentieel dakloze jongeren (18-22 jaar) in totaal 15. In 2011 wordt de nieuwe jongerenopvang geopend en neemt het aantal opvangplekken voor jongeren toe van vier naar twaalf. Het aantal dakloze 18-22 jarige jongeren neemt dan toe tot 26 in 2011 en 42 in 2012.

In 2006 krijgen 31 jongeren een vorm van (woon)begeleiding. Dit aantal loopt op tot 54 jongeren in 2010. In 2011 worden 35 18-22 jarigen begeleid. Deze afname in 2011 houdt vermoedelijk verband met de opening van de nieuwe jongerenopvang.

---

³ Sommige personen maken in een kalenderjaar gebruik van meerdere opvangvoorzieningen, waardoor het totaal aantal unieke daklozen lager is dan de som van het aantal feitelijk en residentieel daklozen.

In- en uitstroom

De instroom van feitelijk en residentieel daklozen is voor 83% nieuwe instroom. De overige 17% is zogenaamde 'draaideurinstroom', dat wil zeggen dat deze personen na een onderbreking van ten minste een half jaar opnieuw gebruikmaken van een opvangvoorziening.

Van permanente uitstroom is sprake als we een persoon na uitstroom geen gebruik meer zien maken van de opvang (tot zover de monitor loopt). Van alle uitstroom is 81% permanente uitstroom. De nieuwe instroom is enigszins groter dan de uitstroom.

Verblijfsduur feitelijk daklozen

Uit een analyse van de verblijfsduur blijkt dat ongeveer een kwart (27%) van de gebruikers van de nachtopvang maximaal één nacht in de nachtopvang van de Kommarin overnacht. Een kwart van de gebruikers (26%) maakt voor maximaal een periode van twee tot veertien dagen gebruik van de nachtopvang. Een verblijfsperiode van meer dan twee weken tot maximaal een half jaar stellen we vast bij 40% van de feitelijk daklozen. Bij de overige 7% is sprake van een verblijfsperiode (soms met onderbrekingen) van langer dan een half jaar.

Pendeling

De Daklozenmonitoren die we in de drie noordelijke provincies uitvoeren, geven zicht op het pendelen van daklozen tussen nachtopvangvoorzieningen in het noorden. De pendeling in de periode 2006-2009 kunnen we inzichtelijk maken. We hebben vastgesteld dat er vooral pendeling van daklozen plaatsvindt tussen voorzieningen voor nachtopvang in Assen en de regio Emmen. Het betreft 15% van alle daklozen die overnachten in een voorziening in Assen in de periode 2006-2009. Nagenoeg evenveel daklozen pendelen van Assen naar Emmen als andersom. In de periode 2006-2008 pendelt 12% van de daklozen tussen Assen en Groningen, terwijl ook 9% pendelt tussen Assen en de provincie Friesland.

Deelnemers begeleid wonen

Behalve over daklozen rapporteren we in dit rapport ook over de groep bewoners van de *begeleid wonen vleugel* in de opvang aan de Maria in Campislaan. Begeleid wonen onderscheidt zich van langdurende opvang van daklozen. De AWBZ-financiering van het verblijf in de opvangvoorziening is een onderscheidend kenmerk van begeleid wonen. Wanneer het verblijf in de maatschappelijke opvang wordt betaald uit gemeentelijke middelen (n.b. niet geïndiceerde zorg), dan wordt de persoon gerekend tot de doelgroep van daklozen. Als het verblijf vanuit de AWBZ (met een indicatie voor verblijf) wordt gefinancierd, dan wordt de persoon gerekend tot de groep deelnemers aan begeleid wonen. De Daklozenopvang Maria in Campislaan biedt plek aan personen die zijn geïndiceerd voor een AWBZ-gefinancierde vorm van beschermd wonen en in de opvang langdurig gaan wonen. In 2012 maken 22 personen gebruik van begeleid wonen.

Hulpverlening bij dakloosheid

Van de totale groep geregistreerde feitelijk en residentieel daklozen zien we dat 49% met hulpverlening begint vóór de dakloosheid, en dat 21% ermee begint na de eerste overnachting in een opvangvoorziening. Daklozen blijken vooral contact te hebben met VNN (verslavingszorg), Promens Care (ambulante begeleiding), GKB Drenthe (schuldhulp) en de meldpunten OGGz.

Na huisuitzetting en detentie

Het totale aantal huisuitzettingen in de regio Assen daalt van 100 in 2007 tot 75 in 2010; in 2011 neemt het aantal huisuitzetting licht toe tot 82. Per duizend verhuurde corporatiewoningen vinden in 2011 ruim twee huisuitzettingen (0,25%) plaats. Over het geheel genomen is het aantal huisuitzettingen in verhouding tot het aantal corporatiewoningen in de regio Assen lager dan in de verzorgingsgebieden van de drie aangrenzende centrumgemeenten Emmen, Groningen en Leeuwarden. Daarnaast neemt ook in de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht in de periode 2006-2010 het aantal huisuitzettingen af, maar neemt in 2011 -met uitzondering van Amsterdam- het aantal uitzettingen weer toe.

Van alle personen die uit huis zijn gezet in de periode 2006-2011, maakt 3% binnen een jaar na uitzetting gebruik van een maatschappelijke nachtopvangvoorziening in Assen.

Van vijf ex-gedetineerden (4%) hebben we vastgesteld dat zij in 2009 binnen dertig dagen na detentie hebben overnacht in de nachtopvang van de Kommarin in Assen. Het betreft personen die nazorg krijgen van het Veiligheidshuis Assen. In 2010 maakt geen van de ex-gedetineerden na ontslag uit de gevangenis binnen een maand gebruik van een opvang. In 2011 maken weer zes ex-gedetineerden (5%) binnen dertig dagen na detentie voor overnachting gebruik van een opvangvoorziening in de regio Assen.

Hulpverlening bij huisuitzetting

Op het moment van huisuitzetting onderhouden vooral de GKB Drenthe (schuldhulp), VNN (verslavingszorg) en de meldpunten OGGz contact met de betreffende personen. Van alle personen die in 2007 uit huis zijn gezet, is 22% al gestart met een of meer vormen van hulpverlening. Daarna loopt het aantal hulpverleningscontacten op tot 53% van de personen die in 2011 uit huis zijn gezet.

Ambulante woonbegeleiding

In de periode 2006-2010 neemt een toenemend aantal personen deel aan ambulante woonbegeleiding. In 2006 betrof het 139 personen, terwijl in 2010 in totaal 263 personen gebruik hebben gemaakt van ambulante woonbegeleiding. In 2011 daalt het aantal deelnemers aan ambulante woonbegeleiding tot 118, wat in belangrijke mate samenhangt met de integratie van het Project Problematisch Woongedrag in het OGGz-netwerk Zuidoost Drenthe.

Sociale activering en dagbesteding

Havenkade biedt in Assen aan daklozen en verslaafden een zinvolle dagbesteding door laagdrempelige activiteiten. In de periode 2008-2011 loopt het aantal deelnemers aan Havenkade op van 65 personen in 2008 tot 101 in 2011.

1. Inleiding

De gemeente Assen is een van de 43 centrumgemeenten voor maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid in Nederland. De centrumgemeenten zijn door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gevraagd een impuls te geven aan de aanpak van dakloosheid door het ontwikkelen van een Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang, door de VNG kortweg aangeduid als Stedelijk Kompas.

Voor het *Stedelijk Kompas 2008-2011 centrumgemeente Assen* is in samenspraak met de acht gemeenten die behoren tot het verzorgingsgebied van de centrumgemeente⁴ nieuw beleid ontwikkeld op de terreinen maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Onder het motto *Van de straat, zorg op maat!* beogen de gemeenten onder meer het aantal daklozen in de regio Assen te verminderen, de doorstroom naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan te bevorderen, de kwaliteit van leven van de doelgroep te verbeteren en de overlast te verminderen. Daaraan vooraf gaat een intensivering van preventieactiviteiten, in het bijzonder bij jongeren, een betere monitoring, een integrale benadering vanuit in principe alle beleidsterreinen en meer aandacht voor activering van de doelgroep.

Een belangrijk uitgangspunt van de *Visie op zorg en welzijn 2012-2016* is: in Assen valt niemand buiten de boot. Als centrumgemeente heeft gemeente Assen een wettelijke taak om maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg goed te organiseren. De gemeente zorgt dat er een aanbod is van tijdelijk onderdak, begeleiding, informatie en advies. Hierbij zoekt de gemeente bovendien de samenwerking met de directe omgeving van de mensen die het niet alleen kunnen, en met een sterk en een professioneel of vrijwillig netwerk. Deze (vrijwillige) professionals vullen met hun zorg aan op de zorg van de directe omgeving.

Centrumgemeente Assen werkt samen met de gemeenten in de regio en met de overige centrumgemeenten in de drie noordelijke provincies. Zo hebben de vier centrumgemeenten Assen, Emmen, Leeuwarden en Groningen samengewerkt bij het opstellen van de Stedelijke Kompassen⁵. Deze vier centrumgemeenten streven ook samenwerking na en uitwisseling van informatie. De samenwerking komt onder meer tot uiting in het feit dat de centrumgemeenten Assen, Emmen en Leeuwarden in 2008 hebben besloten tot de opbouw van de daklozenmonitor. De gemeente Groningen laat sinds 2003 door de

---

⁴ Het gaat om de volgende gemeenten: Aa en Hunze, Assen, De Wolden, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld.

⁵ Zie literatuurlijst.

afdeling Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S Groningen) de daklozenmonitor uitvoeren⁶.

1.1 Daklozenmonitor Assen

In het *Stedelijk Kompas regio Assen* wordt gesteld: "De problematiek van dakloosheid, dreigende dakloosheid en verslaving is in Drenthe vaak niet direct zichtbaar maar op de achtergrond wel degelijk aanwezig." Volgens de gemeente Assen waren weinig gegevens beschikbaar over de omvang van de problematiek op de terreinen maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid in de regio Assen. Om deze reden heeft de centrumgemeente Assen in 2008 aan O&S Groningen opdracht gegeven tot de opbouw van de *Daklozenmonitor verzorgingsgebied Assen* (kortweg Daklozenmonitor Assen). Met de uitvoering van deze monitor wil Assen haar rol als centrumgemeente voor maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid goed kunnen uitoefenen, de juiste prioriteiten kunnen stellen, de inspanningen van uitvoerende organisaties op elkaar afstemmen en verantwoording kunnen afleggen.

Ook bij veel andere centrumgemeenten ontbreken deze gegevens. Een uitzondering hierop vormt de centrumgemeente Groningen die sinds 2003 de daklozenmonitor laat uitvoeren door O&S Groningen. Door een koppeling van bestanden bestaat voor de stad en de provincie Groningen een goed beeld van omvang en samenstelling van de populatie daklozen.

Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van het proces van marginalisering, is het essentieel dat van elke (potentiële) dakloze gegevens beschikbaar zijn over het gebruik van voorzieningen buiten zijn of haar eigen regio. Dankzij de gelijktijdige opbouw van de daklozenmonitoren van Assen, Emmen, Leeuwarden en Groningen, kunnen alle geregistreerde daklozen in de drie noordelijke provincies worden gevolgd. Dit leidt tot een beter inzicht in omvang en samenstelling van de doelgroep, het aantal huisuitzettingen, de contacten met hulpverleningsinstellingen en in het pendelen van daklozen tussen voorzieningen in de provincies Drenthe, Friesland en Groningen.

In dit rapport presenteren we de gegevens over daklozen die in de periode 2006-2012 gebruikmaken van opvangvoorzieningen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen; de overige bevindingen beschrijven de periode 2006-2011. O&S Groningen streeft er naar een volledige rapportage over alle bevindingen in de periode 2006-2012 in het najaar van 2013 te publiceren.

---

⁶ Voor de Daklozenmonitor Groningen worden vanaf het jaar 2003 gegevens verzameld; voor de monitoren van Assen, Emmen en Leeuwarden is 2006 het eerste jaar waarover gegevens beschikbaar zijn.

1.2 Doel van het onderzoek

Het onderzoek heeft als reguliere doelstelling:

Het in kaart brengen van de populatie geregistreeerde daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen.

De doelstelling van het onderzoek laat zich vertalen in een aantal deelvragen:

- Hoeveel personen worden uit hun woning gezet in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen? Wat zijn redenen voor huisuitzetting?
- Hoeveel personen die uit huis zijn gezet, komen terecht in de maatschappelijke opvang? Hoeveel tijd zit er tussen de datum van huisuitzetting en de eerste overnachting in de maatschappelijke opvang? Hoeveel personen zijn deelnemer aan begeleid wonen?
- Welke hulpverleningscontacten hebben personen die uit huis zijn gezet, voor en na huisuitzetting?
- Hoeveel ex-gedetineerden maken binnen dertig dagen na detentie gebruik van maatschappelijke nachtopvang?
- Wat is de omvang van de populatie daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen? Is er een toe- of afname van het aantal daklozen?
- Wat zijn de demografische kenmerken van deze populaties?
- Wat is de omvang van de in- en uitstroom in de maatschappelijke opvang in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen? Hoeveel nieuwe daklozen komen we in de maatschappelijke opvangvoorzieningen tegen? Hoeveel ex-daklozen worden opnieuw dakloos?
- Is er sprake van stromingen tussen voorzieningen voor kortdurende en langdurende opvang? Hoe lang verblijven daklozen gemiddeld in de opvangvoorzieningen?
- Hoeveel daklozen zijn bekend bij een hulpverleningsinstelling voor- of nadat zij voor het eerst gebruikmaken van de maatschappelijke opvang voor een overnachting, en bij welke instelling?
- Hoeveel daklozen uit het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen maken tevens gebruik van de voorzieningen in het verzorgingsgebied van centrumgemeente Emmen, de provincie Groningen (centrumgemeente Groningen), de provincie Friesland (centrumgemeente Leeuwarden), en omgekeerd? De pendeling van daklozen tussen de voorzieningen in de drie noordelijke provincies kunnen we inzichtelijk maken voor de periode 2006-2009.

1.3 Opzet van de monitor

In 2008 is begonnen met de opbouw van de Daklozenmonitor Assen. Daarbij zijn als eerste de gegevens over het jaar 2006 verzameld (zie Beukeveld & Oldersma, 2008a). In de daaropvolgende jaren zijn gegevens verzameld over de periode 2007-2010⁶. Tegelijk met de monitoropbouw van de centrumgemeente Assen is in 2008 ook begonnen met de opbouw van daklozenmonitoren voor de centrumgemeenten Emmen en Leeuwarden⁷.

In 2003 is de Daklozenmonitor in opdracht van de gemeente Groningen ontwikkeld. Sindsdien wordt de Daklozenmonitor Groningen uitgevoerd door O&S Groningen. Met deze vier monitoren volgen we de populatie (potentiële) daklozen in de drie noordelijke provincies en kunnen we ook het pendelen van de doelgroep tussen voorzieningen in de drie provincies in beeld brengen.

1.3.1 Registratiegegevens

De monitor bouwen we op door registratiegegevens van personen te koppelen. Diverse instellingen voor onder meer maatschappelijke opvang, hulpverlening, ambulante woonbegeleiding en woningcorporaties verstrekken ons gegevens op persoonsniveau. De registraties van deze instellingen vormen de gegevensbronnen voor de monitor.

Voor deze rapportage is aan instellingen gevraagd gegevens over de periode 2006-2011 beschikbaar te stellen. Alle gegevens worden geleverd op persoonsniveau, doorgaans met de volledige naam van de persoon, geslacht en zijn of haar geboortedatum. Voor de monitor koppelen we de registratiegegevens van de volgende instellingen aan elkaar:

- a) Informatie uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA). Hierbij gaat het om gegevens over geslacht, etnische achtergrond en leeftijd van de daklozen. De gemeenten Assen, Hoogeveen en Meppel hebben voor de monitor GBA-gegevens beschikbaar gesteld.
- b) Registratiegegevens over personen die gebruikmaken van de maatschappelijke opvangvoorzieningen in de regio Assen. Het gaat zowel om opvang voor kortdurend en langdurend verblijf. Op dagniveau zijn gegevens verstrekt van personen die gebruikmaken van opvangvoorzieningen. Het gaat om voorzieningen van Promens Care (nachtopvang Kommarin, Opvang zwerfjongeren) en de daklozenopvang Maria in Campislaan van het Leger des Heils.
- c) Gegevens van woningcorporaties in de regio Assen over huisuitzettingen (op naam) en de reden van huisuitzetting.

---

⁷ Zie literatuurlijst.

- d) Gegevens over hulpverlening aan ex-gedetineerden door het Veiligheidshuis Assen.
- e) Gegevens over uitkeringsgerechtigden van de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) van de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo; van de afdeling Sociale Zaken van de gemeente Hoogeveen en van de afdeling Maatschappelijke Zaken van de gemeente Meppel.
- f) Gegevens over deelnemers aan sociale activering en dagbesteding bij het project Havenkade van VNN. In juli 2012 zijn VNN en WerkPro een duurzame samenwerking aangegaan. De afdeling Werken (waaronder ook Havenkade) door VNN is overgedragen aan WerkPro.
- g) Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de achtergrond van de daklozen hebben we gebruikgemaakt van gegevensbestanden van de volgende instellingen voor hulpverlening en/of ambulante woonbegeleiding⁸: Promens Care, GKB Drenthe, Leger des Heils ("10" voor Toekomst, InterWonen, Woontraining en -begeleiding), NoorderMaat (Algemeen Maatschappelijk Werk), meldpunten OGGz (GGD Drenthe), Project Problematisch Woongedrag⁹, VNN en Zienn.

1.3.2 Identificatie en koppeling

Elk bronbestand dat we ontvangen van een instelling, wordt op persoonsniveau gekoppeld. Elke persoon die nog niet eerder is geïdentificeerd, wordt na toevoeging aan de database beschouwd als een nieuwe persoon. Over elke persoon die al in de database is opgenomen, komt meer informatie beschikbaar. Na identificatie worden de persoonsgegevens uit het gekoppelde bestand verwijderd, zodat er een voor onderzoeksdoeleinden geanonimiseerde *database* overblijft.

Het koppelen op persoonsniveau is een arbeidsintensief proces. Deze koppeling van gegevens is noodzakelijk om de daklozen over meerdere jaren te kunnen volgen. De monitor maakt onder meer inzichtelijk hoeveel mensen na huisuitzetting gebruikmaken van de maatschappelijke opvang, hoeveel daklozen gebruikmaken van opvangvoorzieningen en/of hulpverleningsinstellingen, en hoeveel daklozen na een onderbreking weer terugkomen bij een voorziening en wanneer. Bij de koppeling van de registratiegegevens uit de verschillende bestanden moet een goede identificatie van de daklozen plaatsvinden.

---

⁸ Instellingen hebben gegevens aangeleverd over personen die in de periode 2006-2011 hulpverlening hebben gezocht. Het betreft personen waarvan de hulpverlening in de periode 2006-2011 heeft plaatsgevonden. Daarbij kan al voor 2006 zijn gestart met de verleende hulpverlening.

⁹ De werkzaamheden van het Project Problematisch Woongedrag zijn in 2011 geïntegreerd in het OGGz-netwerk Zuidwest Drenthe. In deze monitor zijn gegevens over deelnemers aan PPW in de periode 2006-2010 verwerkt.

Bij de identificatie van personen speelt de gemeentelijke basisadministratie (GBA) van de gemeenten Assen, Hoogeveen en Meppel een belangrijke rol; deze gemeenten hebben uit hun GBA de gegevens beschikbaar gesteld van alle inwoners in de periode 2007-2011. De identificatie van een persoon met gegevens uit een GBA verhoogt niet alleen de betrouwbaarheid van de verzamelde gegevens in de database, maar stelt ons ook in staat de gegevens te verrijken (bijvoorbeeld met gegevens over de etniciteit van de persoon).

De identificatie van personen in de gegevensbestanden draagt er ook toe bij dat een persoon na koppeling slechts eenmaal in de database wordt opgenomen¹⁰. Bijvoorbeeld, als de gegevens over een huisuitzetting niet aan de juiste persoon worden gekoppeld, dan bevat de database een persoon die uit huis is gezet en daarnaast nog een tweede persoon die gebruikmaakt van hulpverlening. Door deze onjuiste koppeling vindt dubbeltelling plaats, en dat is ongewenst met het oog op een juiste vaststelling van de omvang van de populatie daklozen. Daarbij komt dat bijvoorbeeld ook niet kan worden vastgesteld dat aan de instroom in de maatschappelijke opvang een huisuitzetting is voorafgegaan, zodat we het proces van marginalisatie niet adequaat in beeld kunnen brengen.

1.4 Voorzieningen voor daklozen

Instellingen hebben gegevens aangeleverd over personen die voor hulpverlening een beroep hebben gedaan op de instelling. Voorwaarde voor de gegevenslevering is dat de hulpverlening in de periode 2006-2011 heeft plaatsgevonden. Daarbij kan al voor 2006 zijn gestart met de verleende hulpverlening. Als hulpverlening al in 2005 of eerder is beëindigd (en niet opnieuw is gestart in de periode 2006-2011), dan hebben wij daarover geen gegevens ontvangen.

Daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen kunnen gebruikmaken van verschillende voorzieningen voor maatschappelijke opvang en/of hulpverlening. In deze rapportage hanteren we de volgende clustering van opvang- en hulpverleningsinstellingen: maatschappelijke nachtopvang, dagopvang, activering en werkprojecten, postadressen, hulpverlening, ambulante woonbegeleiding en zorg voor ex-gedetineerden (zie tabel 1.1 en bijlage 1 voor een nadere omschrijving van de verschillende voorzieningen die meewerken aan deze monitor).

---

¹⁰ Een van de problemen bij het vaststellen van de omvang van de doelgroep is volgens het Interdepartementaal Beleidsonderzoek het aantal dubbeltellingen. Door de gehanteerde systematiek minimaliseren we het aantal dubbeltellingen.

Tabel 1.1 Organisaties in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen die gegevens leveren voor de Daklozenmonitor

		Organisatie
1. Maatschappelijke nachtopvang		
1a. Kortdurend verblijf ¹	Nachtopvang Kommarin	Promens Care
	Passantenverblijf jongerenopvang ²	Promens Care
1b. Langdurend verblijf	Daklozenopvang Maria in Campislaan ³	Leger des Heils
	Opvang Noordenveld ⁴	Promens Care
	Jongerenopvang	Promens Care
2. Begeleid wonen	Daklozenopvang Maria in Campislaan ³	Leger des Heils
3. Dagopvang	Inloop Kommarin	VNN
4. Hulpverlening / ambulante woonbegeleiding		
	"10" voor Toekomst	Leger des Heils
	Algemeen maatschappelijk werk	NoorderMaat
	Ambulante begeleiding	Promens care
	InterWonen	Leger des Heils
	Meldpunten OGGz	GGD Drenthe
	Project problematisch Woongedrag ⁵	PPW
	Schuldhelp en budgetbeheer	GKB Drenthe
	Woonbegeleiding	VNN
	Woonondersteuning	Zienn
	Woontraining en -begeleiding Drenthe	Leger des Heils
	Verslavingszorg Noord Nederland	VNN
5. Sociale activering en dagbesteding		
	Project Havenkade	VNN
6. Wonen	Ontruimingsaanmaningen	gemeente Assen
	Huisuitzettingen	corporaties regio Assen
7. Nazorg ex-gedetineerden		
	Nazorg ex-gedetineerden	Veiligheidshuis Assen

Noten: ¹ In het verzorgingsgebied van de centrumgemeente bevindt zich geen crisisopvang of voorziening voor begeleid wonen; ² In april 2011 is een nieuwe Jongerenopvang in gebruik genomen in Assen. ³ De opvang is in 2011 tijdelijk gehuisvest in Alteveer, en is in januari 2012 verhuisd naar Assen. ⁴ De opvang in Noordenveld is in juli 2009 gesloten. ⁵ Met ingang van 2011 is het PPW geïntegreerd in het OGGz-netwerk Zuidwest Drenthe.

Bij de maatschappelijke (nacht)opvang onderscheiden we achter-eenvolgens (a) instellingen voor kortdurend verblijf en (b) instellingen voor langdurend verblijf. Met deze indeling kunnen we inzicht geven in de populatie daklozen die in het Stedelijk Kompas regio Assen (zie ook Vereniging van Nederlandse Gemeenten¹¹) als feitelijk respectievelijk residentieel daklozen worden omschreven:

¹¹ Zie Stappenplan Stedelijk Kompas: Intensivering van de aanpak van dakloosheid, uitgebracht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2007); zie ook Monitor Stedelijk Kompas 2010 van Planije & Tuynman, 2011.

- a. *Feitelijk daklozen*: dit zijn personen die niet beschikken over een eigen woonruimte en die voor een slaapplek gedurende de nacht ten minste één nacht (per maand) zijn aangewezen op buiten slapen. Tot de feitelijk daklozen behoren ook personen die overnachten in de openlucht en in overdekte openbare ruimten (zoals portieken, fietsenstallingen en auto's). Ten slotte worden tot de groep feitelijk daklozen ook gerekend personen die binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang of bij vrienden, kennissen of familie, zonder vooruitzicht op een slaapplaats voor de daarop volgende nacht.
- b. *Residentieel daklozen*: tot deze groep worden gerekend personen die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang. Het kan daarbij gaan om instellingen als internaten en sociale pensions, woonvoorzieningen op basis van particulier initiatief die zich richten op semi-permanente bewoning door daklozen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk daklozen wonen.

Elke centrumgemeente hanteert in het Stedelijk Kompas het onderscheid tussen feitelijk en residentieel daklozen. In de rapportages¹² van de daklozenmonitoren Fryslân, Assen en Emmen hanteren we een uniforme clustering van voorzieningen. Hiermee kan een eenduidige analyse plaatsvinden van het pendelen van daklozen tussen de drie noordelijke provincies.

Tot de feitelijk daklozen worden gerekend personen die in ten minste éénmaal gebruik hebben gemaakt van een voorziening voor kortdurend verblijf. Alle personen die gebruikmaken van een voorziening voor langdurende opvang, worden beschouwd als residentieel daklozen. Een telling van het aantal daklozen is mogelijk als deze personen als zodanig bekend zijn, en worden geregistreerd. De telling van daklozen betreft dus altijd een telling van het aantal *geregistreeerde* daklozen.

Behalve over daklozen rapporteren we in dit rapport ook over de groep bewoners van de *begeleid wonen vleugel* in de opvang aan de Maria in Campislaan. Begeleid wonen onderscheidt zich van langdurende opvang van daklozen. De AWBZ-financiering van het verblijf in de opvangvoorziening is een onderscheidend kenmerk van begeleid wonen. Wanneer het verblijf in de maatschappelijke opvang wordt betaald uit gemeentelijke middelen (n.b. niet geïndiceerde zorg), dan wordt de persoon gerekend tot de doelgroep van daklozen. Als het verblijf vanuit de AWBZ (met een indicatie voor verblijf) wordt gefinancierd, dan wordt de persoon gerekend tot de groep deelnemers aan begeleid wonen. Met een AWBZ-indicatie kunnen personen die dakloos zijn geweest of dreigen te worden, met begeleiding zo zelfstandig mogelijk wonen en

---

¹² Zie literatuurlijst.

leven. Zij kunnen stabiele huisvesting met passende zorg en ondersteuning realiseren en worden om die reden niet beschouwd als dakloos¹³.

Dit onderscheid tussen daklozen en deelnemers aan begeleid wonen is onderdeel geweest van een overleg met onderzoekers van diverse onderzoeksbureaus en centrumgemeenten¹⁴. Het doel van dit overleg was een meer eenduidige en uniforme telling van het aantal feitelijk en residentieel daklozen. Dit overleg heeft geleid tot een presentatie over de telling van het aantal daklozen aan alle 43 centrumgemeenten tijdens het *Ambtelijk overleg Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang* (maart 2013). De voorstellen worden momenteel verder uitgewerkt. Zodra duidelijk is of de centrumgemeenten het voorstel overnemen, zal worden bekeken welke consequenties dit heeft voor de telling van het aantal daklozen voor de Daklozenmonitoren die O&S Groningen uitvoert voor de centrumgemeenten Assen, Groningen, Leeuwarden en Emmen.

1.5 Opbouw van het rapport

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 besteden we aandacht aan het aantal huisuitzettingen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. Daarbij gaan we ook in op de redenen van huisuitzetting, zowel voor als na uitzetting, op hulpverlening aan de personen die uit huis zijn gezet en op het gebruik van maatschappelijke nachtopvang. Het hoofdstuk besluit met het aantal ex-gedetineerden dat na detentie gebruikmaakt van maatschappelijke nachtopvang.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de populatie daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. Daarnaast besteden we onder meer aandacht aan de in- en uitstroom en de verblijfsduur in de maatschappelijke nachtopvang. Daarnaast besteden we aandacht aan de deelname aan begeleid wonen, de hulpverlening voor en na instroom in de nachtopvang en aan het gebruik van ambulante woonbegeleiding. We sluiten het rapport af met een overzicht van de aangehaalde literatuur. In de bijlagen beschrijven we de instellingen die voor de monitor gegevens hebben geleverd (bijlage 1) en de woningvoorraad van woningcorporaties die aan de monitor meewerken (bijlage 2).

---

¹³ Zie ook de brochure *Zwerfjongeren in Nederland: een heldere definitie* van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

¹⁴ Op verzoek van de vier Noordelijke centrumgemeenten heeft O&S Groningen een overleg georganiseerd met vertegenwoordigers van: ministerie van VWS; Federatie Opvang; VNG; Trimbos instituut; Bureau voor onderzoek en advies Intraval; Onderzoekscentrum maatschappelijke zorg van het UMC St. Radboud Nijmegen; en de centrumgemeenten Assen (de vier Noordelijke centrumgemeenten), Almere en Leiden.

2. Na huisuitzetting of detentie

Huisuitzetting kan leiden tot dakloosheid. In de meeste gevallen gaat het om huurders die uit hun woning worden gezet, maar soms krijgt ook een eigenaar van een koopwoning te maken met huisuitzetting. Een woningcorporatie of een (particuliere) verhuurder kan overgaan tot huisuitzetting als een huurder geen huur betaalt, de woning ernstig verwaarloost of op een andere wijze overlast veroorzaakt.

In paragraaf 2.1 beschrijven we het aantal huisuitzettingen dat is uitgevoerd door de grootste corporaties in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen in de periode 2006-2011. Daarbij besteden we ook aandacht aan de redenen van huisuitzetting en aan de hulpverlening aan personen die te maken krijgen met huisuitzetting. Na een huisuitzetting is iemand weliswaar huis en haard kwijtgeraakt, maar men wordt daarmee niet letterlijk dakloos. Wie de nacht niet onder de sterrenhemel wil doorbrengen, klopt vaak eerst voor onderdak aan bij familie en vrienden. Ook zoekt men oplossingen in de richting van een caravan, vakantiehuisje en soms een schuur. Het kan hierdoor enige tijd duren voordat iemand zich meldt bij de maatschappelijke opvang. Alleen zij die de controle totaal kwijt zijn en geen andere oplossing kunnen vinden, kloppen eerder aan bij de opvang. Zij beschikken niet meer over de overlevingsstrategieën om het een tijdje zonder de opvang uit te houden. In subparagraaf 2.1.5 beschrijven we hoeveel personen na huisuitzetting in de regio Assen gebruikmaken van opvangvoorzieningen voor daklozen. We gaan in op het gebruik van voorzieningen voor nachtopvang.

Huisuitzetting is niet de enige oorzaak van dakloosheid. Mensen kunnen ook dakloos worden doordat zij uit huis worden gezet door hun partner of ouders. Ook komt het voor dat men uit detentie komt of ontslagen is uit een psychiatrisch ziekenhuis of jeugdinstelling zonder dat vooraf een dak boven het hoofd is geregeld. In paragraaf 2.2 gaan we in op het aantal ex-gedetineerden dat na detentie binnen dertig dagen gebruikmaakt van een opvangvoorzieningen voor daklozen.

2.1 Huisuitzettingen

In deze paragraaf gaan we eerst in op het aantal huisuitzettingen en de redenen daarvan. Vervolgens beschrijven we de hulpverlening die is geboden aan de huishoudens die uit huis zijn gezet en aan de instroom in de maatschappelijke opvang na huisuitzetting.

2.1.1 Aantal huisuitzettingen

We hebben de zeven grootste woningcorporaties in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen benaderd voor deelname aan de

monitor. Deze woningcorporaties hebben gegevens geleverd over personen die uit huis zijn gezet in de periode 2006-2011¹⁵. In tabel 2.1 hebben we weergegeven het aantal huisuitzettingen dat plaatsvond in het verzorgingsgebied van Assen, per corporatie.

Tabel 2.1 Aantal huisuitzettingen in het verzorgingsgebied van Assen, naar woningcorporatie, in de periode 2006-2011

Corporatie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Domesta Woonstichting	nb ¹	15	6	6	7	8
Stichting Elder Woningbouw	0	0	0	0	0	0
Woningstichting De Volmacht	0	6	6	3	1	2
Woonborg	5	5	8	11	4	3
Woonconcept	17	28	30	29	25	30
Woonservice Drenthe	1	3	1	0	2	4
Woonstichting Actium ²	39	43	42	36	36	35
Totaal	62	100	93	85	75	82

¹ Niet bekend; ² Op 1 juli 2008 zijn de Stichting Woningbeheer Assen, Stichting Woningbeheer Smilde en Woonstichting Actium gefuseerd. Per die datum gaat men verder onder de naam Actium. In de tabel is bij Actium het totaal aantal uitzettingen van de drie corporaties vermeld.

Uit tabel 2.1 blijkt dat in 2006 62 huisuitzettingen plaatsvonden. Hierbij merken we op dat één woningcorporatie over 2006 geen gegevens over huisuitzettingen kon aanleveren. In 2007 en 2008 bedroeg het aantal huisuitzettingen 100 respectievelijk 93. Daarna loopt dit aantal terug tot 86 in 2009 en 76 in 2010. In 2011 loopt het aantal ontruiming van een woning licht op tot 82.

In tabel 2.2 hebben we het percentage huisuitzettingen (2006-2011) opgenomen in verhouding tot het totaal aantal corporatiewoningen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. Daarnaast hebben we in de tabel dezelfde gegevens opgenomen over de drie aangrenzende centrumgemeenten (zie de rapportages van de Daklozenmonitoren Friesland, Groningen en Emmen) en over de vier grote steden (zie de rapportage 2010 van de Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang). In de cijfers van tabel 2.2 is vanaf 2007 een dalende trend zichtbaar van 0,31% in 2007 tot 0,25% in 2011. Dit betekent dat in 2011 in de regio Assen per duizend verhuurde corporatiewoningen ruim twee (2,5) huisuitzettingen plaatsvonden.

¹⁵ De monitor bouwen we op door gegevens van personen te koppelen. Voor dit doel leveren ook woningcorporaties persoonsgegevens aan. In sommige gevallen ontvangen we over een huisuitzetting gegevens over meerdere personen. In voorgaande rapportages werd gerapporteerd over het aantal *personen* dat uit huis is gezet. In deze rapportage wordt het aantal daadwerkelijke huisuitzettingen gerapporteerd.

Tabel 2.2 Percentage ontruimde woningen in verhouding tot het totaal aantal corporatiewoningen, naar woningcorporatie of centrumgemeente in de periode 2006-2011

Corporatie / centrumgemeente	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Domesta Woonstichting	Nb ¹	0,52%	0,21%	0,20%	0,24%	0,26%
Stichting Eelder Woningbouw	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Woningstichting De Volmacht	0,00%	0,41%	0,40%	0,20%	0,07%	0,13%
Woonborg	0,13%	0,13%	0,20%	0,28%	0,10%	0,08%
Woonconcept	0,21%	0,35%	0,38%	0,36%	0,31%	0,38%
Woonservice Drenthe	0,05%	0,14%	0,05%	0,00%	0,09%	0,19%
Woonstichting Actium ²	0,30%	0,33%	0,32%	0,27%	0,27%	0,27%
Totaal regio Assen	0,21%	0,31%	0,29%	0,26%	0,23%	0,25%
Friesland	0,35%	0,36%	0,36%	0,30%	0,27%	0,26%
Groningen	0,42%	0,32%	0,39%	0,35%	0,29%	0,32%
Regio Emmen	0,29%	0,19%	0,32%	0,31%	0,31%	nb ³
Amsterdam	0,42%	0,42%	0,43%	0,38%	0,35%	0,32%
Rotterdam	0,65%	0,60%	0,40%	0,38%	0,46%	0,52%
Den Haag	0,57%	0,57%	0,67%	0,64%	0,56%	0,62%
Utrecht	0,37%	0,30%	0,24%	0,15%	0,11%	0,14%

¹ Niet bekend; ² Op 1 juli 2008 zijn de Stichting Woningbeheer Assen, Stichting Woningbeheer Smilde en Woonstichting Actium gefuseerd. Per die datum gaat men verder onder de naam Actium. In de tabel is bij Actium het totaal aantal uitzettingen van de drie corporaties vermeld; ³ Nb = Nog niet bekend.

In de laatste jaren is het aantal huisuitzettingen in verhouding tot het aantal corporatiewoningen in de regio Assen lager dan in de verzorgingsgebieden van de drie aangrenzende centrumgemeenten.

Net als in de regio Assen zien we in de cijfers van de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht ook een dalende trend in het aantal huisuitzettingen bij woningcorporaties tot 2010; met uitzondering van Amsterdam, neemt in 2011 het aantal huisuitzettingen weer toe.

2.1.2 Reden van huisuitzetting

Een huurder kan niet zomaar uit zijn woning worden gezet. Hieraan komt een gerechtelijke uitspraak te pas. Een huurachterstand van meer dan drie maanden is de meest voorkomende reden waarom iemand na een uitspraak van de rechter zijn of haar huis moet verlaten. Niettemin gaan er doorgaans meerdere, complexe problemen vooraf aan een huisuitzetting; daarbij gaan huurschuld en overlast vaak hand in hand. Huurachterstand is voor de verhuurder gemakkelijker aan te tonen dan overlast; een huurachterstand kan op basis van betaalde en verschuldigde huur worden vastgesteld, terwijl overlast is gebaseerd op een subjectieve beleving van het hinderlijke gedrag van een huurder.

Daarbij zijn bij een huisuitzetting naar aanleiding van overlast getuigenverklaringen vereist waaruit blijkt dat het niet om een incident gaat en dat maatregelen niet hebben geholpen.

Door de woningcorporaties in de regio Assen is van 86% van de gevallen in de periode 2006-2011 een reden voor de huisuitzetting aangeleverd. Bij 81% is een huurschuld de voornaamste reden geweest. In een klein aantal gevallen (6%) vormde overlast de aanleiding voor huisuitzetting, en in vijf gevallen (1%) een combinatie van huurschuld en overlast. In de overige gevallen (12%) is de reden onbekend of kon de woningcorporatie geen reden van uitzetting aanleveren.

2.1.3 Hulpverlening voor huisuitzetting

Vrijwel alle daklozen hebben te maken met problemen in de relationele en/of maatschappelijke sfeer. Vaak is het dakloos raken een gevolg van deze problemen. Volgens Wolf (2002) spelen drie factoren een rol bij het ontstaan van dakloosheid. Eén daarvan is dat mensen in een negatieve spiraal terechtkomen met steeds meer controleverlies. Dan worden rekeningen niet meer betaald, de post wordt niet meer geopend en de contacten met familie, vrienden en burens nemen af. Het controleverlies is op een gegeven moment zodanig dat mensen geen hulp vragen, terwijl de behoefte eraan groot is. Daar staat tegenover dat hulpverlening niettemin wenselijk kan zijn, nadat het daadwerkelijk tot een huisuitzetting is gekomen. Mensen vragen zich af hoe ze verder moeten als ze na de uitzetting op straat staan, waar ze naar toe moeten en bij wie ze kunnen aankloppen voor hulp en onderdak. De vraag is of, en op welke wijze mensen door hulpverleningsinstellingen worden geholpen, nadat ze uit hun woning zijn gezet, en in hoeverre ze baat hebben bij de hulpverlening die zij ontvangen. Het is daarom van belang om na te gaan hoeveel personen hulpverlening (waaronder ook ambulante woonbegeleiding) hebben ontvangen vóór de huisuitzetting en om te kijken naar de contacten met hulpverleningsinstellingen na de huisuitzetting.

We zijn eerst nagegaan hoeveel personen bij ten minste één instelling met hulpverlening zijn gestart voorafgaand aan de uitzetting. De volgende instellingen hebben over hulpverlening voor deze Daklozenmonitor gegevens beschikbaar gesteld: GGD Drenthe (meldpunten OGGz), GKB Drenthe (schuldhulp en budgetbeheer), Leger des Heils ("10" voor Toekomst, InterWonen, Woontraining en -begeleiding), NoorderMaat (algemeen maatschappelijk werk), Project Problematisch Woongedrag, Promens Care (ambulante begeleiding), VNN (verslavingszorg) en Zienn (woonondersteuning). Omdat we niet beschikken over gegevens van hulpverleningscontacten vóór 2006, hebben we hierbij de huisuitzettingen in het jaar 2006 buiten beschouwing gelaten.

In 2007 heeft 22% van de personen voor huisuitzetting al contact gehad met één of meer hulpverleningsinstellingen. Daarna loopt het percentage personen dat op het moment van huisuitzetting een hulpverleningscontact heeft gestart, op naar 53% in 2011.

Tabel 2.3 geeft het aantal personen weer die, voorafgaand aan huisuitzetting, een eerste hulpverleningscontact zijn aangegaan. In de periode 2007-2011 zien we dat met name de GKB Drenthe en VNN hulp bieden aan personen die in de regio Assen met een huisuitzetting te maken krijgen. Bovendien blijkt dat in 2011 bijna een kwart (22%) van de personen die uit huis worden gezet, zijn gemeld bij een meldpunt OGGz.

Tabel 2.3 Aandeel personen¹ aan wie hulpverlening is geboden voorafgaand aan een uitzetting in de periode 2007-2011

Instellingen	2007 (n=102)	2008 (n=96)	2009 (n=86)	2010 (n=76)	2011 (n=83)
Ambulante woonbegeleiding ²	0%	4%	4%	3%	1%
Alg. Maatschappelijk Werk, NoorderMaat	1%	1%	0%	1%	1%
Ambulante begeleiding, Promens Care	2%	0%	4%	0%	1%
Schuldhulp, GKB Drenthe	15%	20%	26%	33%	35%
Meldpunten OGGz, GGD Drenthe	1%	2%	4%	7%	22%
Verslavingszorg, VNN	10%	10%	16%	14%	14%

Noten: ¹ Enkele personen gebruiken meerdere vormen van hulpverlening, waardoor het totale aantal unieke gebruikers lager is dan de som van het aantal gebruikers van de afzonderlijke instellingen; ² Bestaande uit: 10 voor Toekomst, InterWonen en Woontraining en -begeleiding van het Leger des Heils; Project Problematisch Woongedrag; Woonondersteuning Zienn, Woonbegeleiding VNN.

2.1.4 Hulpverlening na huisuitzetting

We hebben bepaald hoeveel personen na huisuitzetting een contact zijn aangegaan met één of meer hulpverleningsinstellingen. We hebben hierbij de huisuitzettingen in het jaar 2011 buiten beschouwing gelaten, omdat we voor dit rapport nog niet beschikken over gegevens van hulpverleningscontacten in 2012. In 2006 heeft 8% van de uitgezette personen binnen een jaar een eerste keer contact met één of meer hulpverleningsinstellingen na huisuitzetting. In 2010 start 13% van de personen na huisuitzetting met één of meer vormen van hulpverlening.

Tabel 2.4 geeft weer hoeveel nieuwe hulpverleningscontacten met een instelling er ontstaan in het eerste jaar na uitzetting. Uit de tabel blijkt dat personen na het verlies van hun woning vooral contact opnemen met de GKB Drenthe (11% van de personen die in 2011 zijn uitgezet). Bovendien blijkt dat in 2010 7% van de personen binnen één jaar na hun huisuitzetting starten met ambulant begeleiding door Promens Care.

Tabel 2.4 Aandeel personen¹ met nieuwe hulpverleningscontacten tot maximaal één jaar na uitzetting in de periode 2006-2010

Instellingen	2006 (n=64)	2007 (n=102)	2008 (n=96)	2009 (n=86)	2010 (n=76)
Ambulante woonbegeleiding ²	2%	0%	2%	0%	0%
Alg. Maatschappelijk Werk, NoorderMaat	0%	1%	0%	0%	0%
Ambulante begeleiding, Promens Care	2%	1%	1%	1%	7%
Schuldhulp, GKB Drenthe	5%	5%	4%	7%	11%
Meldpunten OGGz, GGD Drenthe	0%	2%	1%	1%	0%
Verslavingszorg, VNN	3%	1%	2%	1%	4%

Noten: ¹ Enkele personen gebruiken meerdere vormen van hulpverlening, waardoor het totale aantal unieke gebruikers lager is dan de som van het aantal gebruikers van de afzonderlijke instellingen; ² Bestaande uit: 10 voor Toekomst, InterWonen en Woontraining en -begeleiding van het Leger des Heils; Project Problematisch Woongedrag; Woonondersteuning Zienn, Woonbegeleiding VNN.

2.1.5 Van huisuitzetting naar opvang

Van alle personen die in de periode 2006-2011 uit huis zijn gezet, zijn we nagegaan hoeveel er maximaal één jaar voor of na uitzetting gebruik zijn gaan maken van de maatschappelijke nachtopvang in Assen. Van alle 507 personen die in de genoemde periode uit huis zijn gezet, maken er zeventien (3%) binnen een jaar na uitzetting gebruik van een maatschappelijke opvangvoorziening.

De gegevens van deze elf personen die binnen één jaar na uitzetting van een voorziening gebruikmaken, hebben we nader bekeken. Van deze personen overnachten zeven personen binnen één maand al een keer in de maatschappelijke opvang. De overige personen gebruiken tussen de één en zes maanden na uitzetting een plek in een van de opvangvoorzieningen.

Uit de Daklozenmonitor Groningen blijkt dat 12% van de personen die in de stad Groningen uit huis zijn gezet, binnen één jaar na uitzetting gebruikmaakt van een voorziening voor nachtopvang. In Friesland maakt 6% van de personen binnen een jaar na huisuitzetting gebruik van opvang (zie Daklozenmonitor Fryslân).

2.2 Ex-gedetineerden

De nazorg voor ex-gedetineerden dient een belangrijke bijdrage te leveren aan het vergroten van re-integratiekansen voor ex-gedetineerden op de leefgebieden identiteitsbewijs, huisvesting, inkomen, schulden en zorg. Deze nazorg wordt onder meer verleend door het Veiligheidshuis Assen, dat voor deze monitor gegevens beschikbaar heeft gesteld over ex-gedetineerden die in de periode 2009-2011 de gevangenis hebben verlaten.

We beschikken over gegevens van overnachtingen in de maatschappelijke opvang in 2006-2011, zodat we alleen van ex-gedetineerden die tot en met 30 november 2011 de gevangenis hebben verlaten adequaat kunnen vaststellen of ze binnen dertig dagen dakloos worden.

We zijn nagegaan hoeveel ex-gedetineerden na het verlaten van de gevangenis voor overnachting een beroep hebben gedaan op maatschappelijke nachtopvang in de regio Assen. Uit tabel 2.5 blijkt dat in 2009 114 gedetineerden in totaal 127 keer uit detentie zijn gekomen met nazorg van het Veiligheidshuis Assen; we hebben vastgesteld dat in vijf gevallen (4%) de ex-gedetineerde binnen dertig dagen na detentie voor overnachting gebruikmaakt van een nachtopvangvoorziening in de regio Assen. In 2010 maakt geen enkele keer een ex-gedetineerde voor overnachting gebruik van een nachtopvangvoorziening (108 personen kwamen in 2010 117 keer uit detentie). In 2011 begeleidde het Veiligheidshuis Assen 108 ex-gedetineerden die 124 keer de gevangenis verlieten; zes maal (5%) overnachtte een ex-gedetineerde binnen dertig dagen na detentie in een nachtopvang-voorziening in de regio Assen.

Tabel 2.5 Aantal keren dat een ex-gedetineerde binnen 30 dagen na detentie voor overnachting gebruikmaakt van maatschappelijke opvang in de regio Assen, in de periode 2009-2011¹

	2009	2010	2011
Aantal ex-gedetineerden	114	108	108
Aantal keren uit detentie	127	117	124
Percentage ex-gedetineerden in MO na detentie	4%	0%	5%

In de Daklozenmonitor Groningen is vastgesteld dat in de jaren 2008-2010¹⁶ jaarlijks 14% van de ex-gedetineerden binnen 30 dagen na detentie gebruikmaakt van een maatschappelijke opvangvoorziening in Groningen. In Friesland¹⁴ overnacht in 2010 17% van de ex-gedetineerden na ontslag uit de gevangenis binnen een maand in een opvangvoorziening (15% in 2008 en 16% in 2009).

¹⁶ De gegevens uit de Daklozenmonitoren Groningen en Friesland over 2011 zijn nog niet beschikbaar.

3. Daklozen in de regio Assen

In dit hoofdstuk geven we een beschrijving van de populatie geregistreerde daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen over een periode van zeven jaar (2006-2012). We gaan in op de omvang en de samenstelling van de populatie daklozen, het gebruik van opvangvoorzieningen, hulpverlening en ambulante woonbegeleiding.

3.1 Geregistreerde daklozen in de regio Assen

In deze paragraaf beschrijven we de doelgroepen feitelijk en residentieel daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen.

3.1.1 Omvang doelgroepen

We hebben in tabel 3.1 het aantal geregistreerde feitelijk en residentieel daklozen in de regio Assen per jaar (van 2006-2012) op een rij gezet. Het gaat om daklozen die voor een paar nachten gebruikmaken van een opvangvoorziening, maar ook om daklozen die gedurende een langere tijd tot zelfs wel een heel jaar aaneengesloten in een opvangvoorziening verblijven.

In de tabel zien we dat in de periode 2006-2010 het aantal geregistreerde daklozen eerst toeneemt van 79 in 2006 tot 86 in 2008. Daarna vindt een lichte afname plaats tot 80 daklozen in 2010 (nagenoeg evenveel als in 2006).

Tabel 3.1 Totaal aantal dakloze personen dat gebruikmaakt van opvangvoorzieningen in de regio Assen, in de periode 2006-2012

Aantal unieke personen	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Feitelijk daklozen	67	62	78	75	74	102	99
Residentieel daklozen	12	15	8	8	7	50	77
Totaal unieke personen	79	77	86	82	80	131	152

Noot: Sommige personen maken in een kalenderjaar gebruik van meerdere opvangvoorzieningen, waardoor het totaal aantal unieke daklozen lager is dan de som van het aantal feitelijk en residentieel daklozen. Anders dan in voorgaande rapportages, wordt InterWonen gerekend tot ambulante woonbegeleiding.

In 2011 is het aantal opvangplaatsen in de jongerenopvang verhoogd van vier naar twaalf (acht appartementen voor langdurig verblijf en vier passanten plekken). De opvang voor volwassen daklozen die in 2011 in Alteveer werd geopend, telde maximaal 6 plaatsen; deze opvang is in januari 2012 verhuisd naar de Daklozenopvang Maria in Campislaan in Assen. In de opvang worden 12 tot maximaal 14 bedden gefinancierd uit gemeentelijke middelen en de overige bedden zijn bestemd voor personen waarvan het verblijf wordt gefinancierd uit de AWBZ. Deze

uitbreiding van het aantal opvangplaatsen zien we ook terug in het aantal daklozen: in 2011 telden we 131 daklozen en in 2012 in totaal 152.

Uit de tabel blijkt ook dat in totaal 99 feitelijk daklozen in 2012 hebben gebruikgemaakt van de nachtopvang Kommarin en de passanten-verblijven in de jongerenopvang. In 2012 overnachtten 77 residentieel daklozen in een voorziening voor langdurende opvang: de Daklozenopvang Maria in Campislaan en de jongerenopvang.

3.1.2 Gebruik van voorzieningen

Daklozen kunnen gebruikmaken van verschillende typen opvang in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. We gaan in op het gebruik van de verschillende opvangvoorzieningen voor kortdurend en langdurend verblijf¹⁷.

Tabel 3.2 geeft het gebruik weer van de verschillende maatschappelijke opvangvoorzieningen in absolute aantallen. Omdat sommige personen in een kalenderjaar gebruikmaken van meerdere opvangvoorzieningen, is het totaal aantal unieke daklozen in tabel 3.2 lager dan de som van het aantal feitelijk en residentieel daklozen in Tabel 3.1.

Tabel 3.2 Aantal personen dat gebruikmaakt van opvangvoorzieningen in de periode 2006-2012

Aantal unieke personen	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Feitelijk daklozen:							
Nachtopvang Kommarin	67	62	78	75	74	83	77
Passanten jongerenopvang ¹	-	-	-	-	-	20	24
Residentieel daklozen:							
Daklozenopvang ²	-	-	-	-	-	17	36
Opvang Noordenveld ³	7	6	2	1	-	-	-
Jongerenopvang ¹	5	9	6	7	7	33	41

Noten: ¹ In april 2011 is een nieuwe Jongerenopvang in gebruik genomen in Assen; ² De opvang is in 2011 tijdelijk gehuisvest in Alteveer, en is in januari 2012 verhuisd naar de Daklozenopvang Maria in Campislaan in Assen; ³ De opvang in Noordenveld is in juli 2009 gesloten.

Uit de tabel blijkt dat het aantal feitelijk daklozen dat in de periode 2006-2012 gebruikmaakt van de nachtopvang Kommarin toeneemt van 67 in 2006 tot 83 in 2011; in 2012 daalt het aantal gebruikers van de nachtopvang licht tot 77. Na de opening van de jongerenopvang in april 2011 hebben 20 jongeren in dat jaar ten minste eenmaal overnacht in één van de passantenverblijven. In 2012 verbleven 24 jongeren in een passantenverblijf in de jongeren opvang.

¹⁷ Het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen beschikt niet over voorzieningen voor crisisopvang en begeleid wonen.

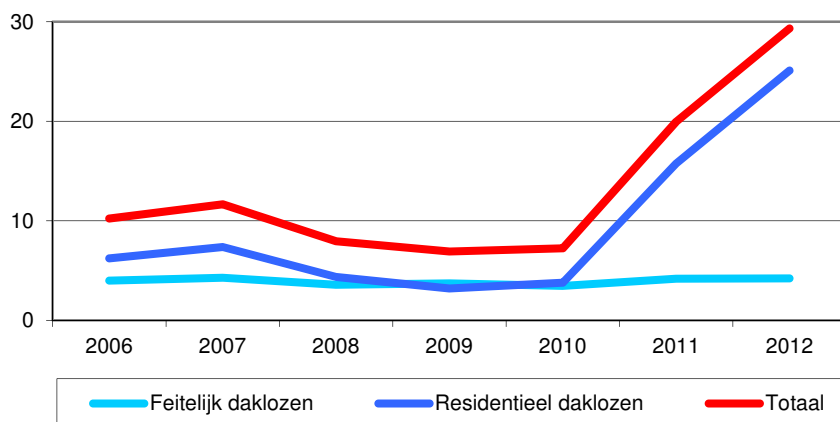

In 2011 hebben in totaal 17 daklozen gebruikgemaakt van de daklozenopvang in Alteveer; in 2012 tellen we 36 daklozen die hebben overnacht in de Daklozenopvang Maria in Campislaan op basis van gemeentelijke financiering. Het aantal jongeren dat tijdelijk woont in de jongerenopvang bedraagt 33 in 2011 en 41 in 2012.

3.1.3 Gebruik van maatschappelijke opvangvoorzieningen per dag

Figuur 3.1 geeft per etmaal het aantal overnachtingen weer van feitelijk daklozen die gebruikmaken van de kortdurende opvang en van residentieel daklozen in de langdurende opvang. Het aantal opvangplaatsen is in 2011 uitgebreid, en het toenemend gebruik van opvang is duidelijk zichtbaar in de figuur.

Figuur 3.1 Gemiddeld aantal overnachtingen door feitelijk en residentieel daklozen per jaar, in de periode 2006-2012

In 2006 overnachten gemiddeld per nacht 10,2 feitelijk en residentieel daklozen in een opvangvoorziening. Dit aantal loopt op tot gemiddeld 20,0 daklozen per nacht in 2011 en 29,3 in 2012. Het gemiddeld aantal feitelijk daklozen per nacht blijft tamelijk stabiel (variërend tussen 3,5 en 4,2) in de periode 2006-2012, terwijl het aantal residentieel daklozen per nacht toeneemt van gemiddeld 6,2 per nacht in 2006 tot 25,1 in 2012.

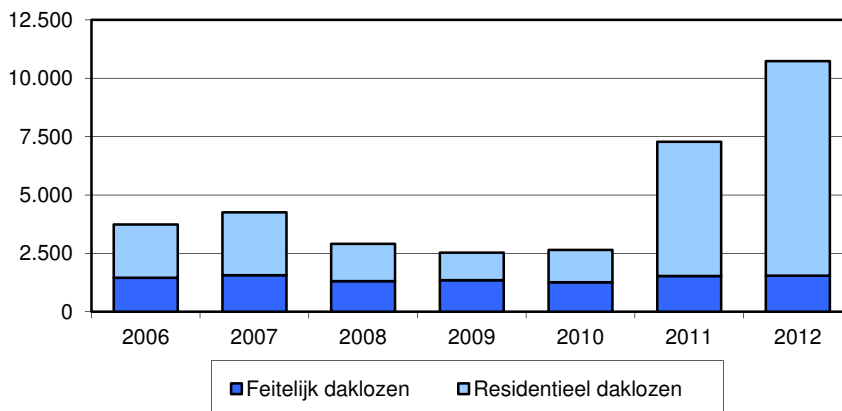
3.1.4 Totaal aantal overnachtingen van daklozen per jaar

Figuur 3.2 geeft weer het totaal aantal overnachtingen per kalenderjaar. Het betreft hier de overnachtingen van feitelijk en residentieel daklozen in een opvangvoorziening in het verzorgingsgebied van de centrum-gemeente Assen.

In 2006 bedraagt het totale aantal overnachtingen van de 79 daklozen nog 3.735. Het aantal overnachtingen in een kalenderjaar loopt eerst op tot 4.258 in 2007, waarna het daalt tot 2.645 in 2010. In 2011 neemt het aantal overnachtingen weer toe: de 131 daklozen brengen in totaal 7.282 nachten door in een opvangvoorziening. Deze toename is het gevolg van

het vergroten van het aantal opvangplaatsen na de opening van de jongerenopvang en de opvang in Alteveer in 2011. In 2012 bedraagt het aantal overnachtingen 10.734.

Figuur 3.2 Aantal overnachtingen door feitelijk en residentieel daklozen in de periode 2006-2012

Wanneer 152 daklozen in 2012 in totaal 10.734 keer overnachten in een opvangvoorziening, dan kan worden uitgerekend dat een dakloze in 2012 gemiddeld 71 keer een nacht doorbrengt in de opvang. In tabel 3.3 is over de periode 2006-2012 weergegeven het gemiddeld aantal overnachtingen per jaar van feitelijk en residentieel daklozen.

Tabel 3.3 Gemiddeld aantal overnachtingen van feitelijk en residentieel daklozen in opvangvoorzieningen, per kalenderjaar in de periode 2006-2012

Gemiddeld aantal overnachtingen van:	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Feitelijk daklozen	22	25	17	18	17	15	16
Residentieel daklozen	190	180	200	147	197	115	119

Uit de tabel wordt duidelijk dat het gemiddeld aantal overnachtingen van feitelijke daklozen afneemt van gemiddeld 25 overnachtingen in 2007 tot 16 in 2012. Het gemiddeld aantal overnachtingen van residentieel daklozen fluctueert.

Residentieel daklozen brengen in 2006 gemiddeld 190 nachten per jaar door in de opvang. Dit aantal loopt op tot gemiddeld 200 overnachtingen in 2008, waarna het afneemt tot gemiddeld 115 in 2011. In 2012 bedraagt het gemiddeld aantal overnachtingen van residentieel daklozen 119.

3.1.5 Achtergrondkenmerken van daklozen

Tabel 3.4 laat zien hoe de groep gebruikers van verschillende voorzieningen is samengesteld. Van de gebruikers van de voorzieningen voor kortdurende en langdurende opvang presenteren we de etnische achtergrond¹⁸, de verhouding tussen mannen en vrouwen en de leeftijdsverdeling van alle feitelijk en residentieel daklozen. Uit de tabel blijkt dat van een aanzienlijke groep gebruikers van opvangvoorzieningen de etniciteit niet bekend is. Dat wil zeggen dat we van deze groep daklozen geen gegevens in de GBA (van de gemeenten Assen, Hogeveen of Meppel) kunnen vinden.

Over het geheel genomen is van 62% van alle feitelijk en residentieel daklozen geen etniciteit bekend. Van vrijwel alle daklozen zijn wel het geslacht en de leeftijd bekend. Vooral mannen maken gebruik van de nachtopvangvoorzieningen in de periode 2006-2012: 83% van de feitelijk daklozen man en van de residentieel daklozen is 72% man.

Tot de voorzieningen voor langdurende opvang behoort ook de jongerenopvang waar jongeren gebruik kunnen maken van acht appartementen. Hierdoor treffen we onder de residentieel daklozen relatief veel jongeren aan: 52% is 22 jaar of jonger.

Tabel 3.4 Achtergrondkenmerken feitelijke en residentieel daklozen in de periode 2006-2012

Kenmerken	Feitelijk daklozen		Residentieel daklozen	
Autochtoon	114	28%	47	36%
Niet-westers allochtoon	25	6%	12	9%
Westers allochtoon	12	3%	1	1%
Onbekend	261	63%	72	55%
Man	342	83%	95	72%
Vrouw	68	17%	36	27%
Onbekend	2	0%	1	1%
Jonger dan 18 jaar	6	2%	4	3%
18 t/m 22	59	14%	65	49%
23 t/m 34	84	20%	22	17%
35 t/m 44	104	25%	8	6%
45 t/m 54	92	22%	19	14%
55 en ouder	44	11%	10	8%
Onbekend	23	6%	4	3%

Noten: De leeftijd van de persoon is berekend op de dag van de eerste overnachting; door afronding tellen de afzonderlijke percentages soms niet op tot 100 procent.

¹⁸ We hebben een onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Tot de westerse herkomstlanden worden gerekend alle landen in Europa (maar zonder Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Japan en Indonesië (met inbegrip van het voormalig Nederlands-Indië). De niet-westerse herkomstlanden zijn Turkije en alle landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (met uitzondering van Japan en Indonesië).

3.1.6 Inkomstenbron

Alleen als iemand in de gemeente staat ingeschreven, kan hij of zij een bijstandsuitkering aanvragen. We hebben gegevens ontvangen van de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) van de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo, de afdeling Sociale Zaken van de gemeente Hogeveen en de afdeling Maatschappelijke Zaken van de gemeente Meppel. Het gaat om gegevens over alle uitkeringsgerechtigden in de periode 2006-2011, zodat we kunnen nagaan hoeveel daklozen zijn aangewezen op een uitkering.

Van alle daklozen (18 jaar en ouder) in de periode 2006-2011¹⁹ stellen we vast dat 153 personen (42%) een bijstandsuitkering krijgen van de ISD van de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo. In totaal 7 daklozen (2%) ontvangen een bijstandsuitkering van de afdeling Sociale Zaken van de gemeente Hogeveen en 5 (1%) van de afdeling Maatschappelijke Zaken van de gemeente Meppel. In totaal 45% van alle feitelijk daklozen in de periode 2006-2011 krijgt een bijstandsuitkering van één van de drie gemeenten, en 47% van alle residentieel daklozen.

3.2 Jongeren in de maatschappelijke opvang

In juni 2010 heeft het ministerie van VWS de definitie van zwerfjongeren herzien, waarbij met name de leeftijd is bijgesteld: zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen. Daarom beschrijven we in deze paragraaf het aantal jongeren van 18 tot en met 22 jaar die in de periode van 2006-2011 gebruik hebben gemaakt van de opvangvoorzieningen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. Ook besteden we aandacht aan de 18 tot en met 22-jarige deelnemers aan ambulante woonbegeleiding en jongeren die hulpverlening krijgen.

Zwerfjongeren

Uit tabel 3.5 blijkt dat in 2006 15 jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar gebruik maken van een maatschappelijke opvangvoorziening. Het aantal jongeren blijft in de jaren daarna tamelijk stabiel. In 2011 is een jongerenopvang geopend in Assen met vier passantenverblijven voor noodopvang en acht appartementen voor jongeren die trajectbegeleiding of kamertraining krijgen.

Het aantal feitelijk of residentieel dakloze 18-22 jarige jongeren bedraagt in 2011 in totaal 26. In 2012 maken 42 jongeren van 18 tot en met 22 jaar voor overnachting gebruik van een opvangvoorziening.

---

¹⁹ Deze analyse beperken we tot de daklozen in de periode 2006-2011, omdat over 2012 nog geen gegevens over uitkeringsgerechtigden zijn verwerkt.

Tabel 3.5 Aantal 18 tot en met 22-jarigen¹ dat gebruikmaakt van een opvangvoorziening, in de periode 2006-2012

Opvangvoorzieningen	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nachtopvang Kommarin	10	7	5	6	3	2	1
Passenten jongerenopvang ²	-	-	-	-	-	15	20
Daklozenopvang ³	-	-	-	-	-	0	0
Opvang Noordenveld ⁴	0	2	2	0	-	-	-
Jongerenopvang ²	5	7	4	3	5	22	36
Totaal ⁵ unieke personen	15	15	11	8	7	26	42

Noten: ¹ De leeftijd van de jongeren is berekend op 31 december van het betreffende jaar.

² In april 2011 is een nieuwe Jongerenopvang in gebruik genomen in Assen; ³ De opvang is in 2011 tijdelijk gehuisvest in Alteveer, en is in januari 2012 verhuisd naar de Daklozenopvang Maria in Campislaan in Assen; ⁴ De opvang in Noordenveld is in juli 2009 gesloten; ⁵ Sommige jongeren maken in een kalenderjaar gebruik van meerdere opvangvoorzieningen, waardoor het totaal aantal unieke dakloze jongeren lager is dan de som van het aantal gebruikers van de afzonderlijke voorzieningen.

Hulpverlening en ambulante woonbegeleiding

Van alle feitelijk of residentieel dakloze jongeren²⁰ krijgt 67% een vorm van hulpverlening (45% al op het moment dat ze dakloos worden, 32% start met hulpverlening na de eerste overnachting in een opvang). Feitelijk en residentieel dakloze jongeren hebben nagenoeg evenveel hulp-verleningscontacten.

We zijn ook nagegaan hoeveel jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar een vorm van (woon)begeleiding krijgen²⁰. Daarbij hebben we bepaald hoeveel jongeren ambulante begeleiding krijgen van Promens Care, hoeveel jongeren bij een OGGz meldpunt zijn gemeld, het aantal deelnemers aan het Project Problematisch Woongedrag en aan ambulante woonbegeleiding door het Leger des Heils, VNN of Zienn. In 2006 tellen we 31 jongeren die deze vorm van begeleiding krijgen, waarna dit aantal oploopt tot 54 in 2010; in 2011 tellen we 35 18-22 jarigen die (woon)begeleiding krijgen. De afname in 2011 houdt vermoedelijk verband met de opening van de nieuwe jongerenopvang, waarbij het aantal opvangplekken voor jongeren toenam van vier naar twaalf.

3.3 De in- en uitstroom nader bekeken

In deze paragraaf gaan we eerst in op de in- en uitstroom gedurende de jaren 2006 tot en met 2011 bij de voorzieningen voor maatschappelijke opvang in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. Daarna besteden we aandacht aan de verblijfsduur van feitelijk daklozen in de maatschappelijke nachtopvang.

²⁰ Deze analyse beperken we tot de periode 2006-2011, omdat over 2012 nog geen gegevens over hulpverlening en (woon)begeleiding zijn verwerkt.

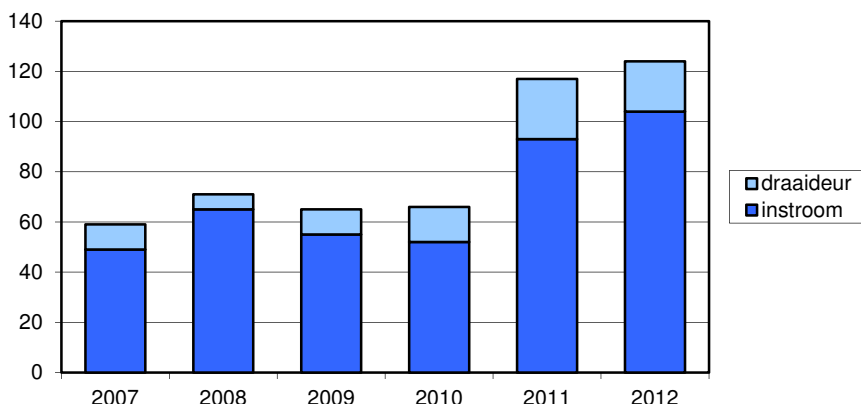
3.3.1 Nieuwe instroom versus 'draaideurinstroom'

Sommige personen stromen meerdere keren in. Van elke persoon kunnen we de datum van de eerste overnachting bepalen, voor zover deze overnachting plaatsvindt in de periode 2006-2012. Deze eerste overnachting tellen we als nieuwe instroom. Om de 'draaideurinstroom' te kunnen bepalen, hanteren we een criterium van een halfjaar. De instroom van een persoon die opnieuw gebruikmaakt van een voorziening voor nachtopvang na een onderbreking van ten minste een half jaar, tellen we dan als draaideurinstroom.

Dit betekent dat we de nieuwe instroom in 2006 (in de eerste zes maanden) niet adequaat kunnen vaststellen, omdat we daarvoor gegevens nodig hebben over overnachtingen in 2005 (we hebben gegevens vanaf januari 2006).

Figuur 3.3 geeft daarom de nieuwe instroom en de draaideurinstroom per jaar weer in de periode 2007-2012. De instroom in de afgebeelde periode is voor 83% nieuwe instroom. In de Daklozenmonitor Fryslân is nagenoeg hetzelfde percentage nieuwe instroom vastgesteld, terwijl in Groningen 78% van de daklozen nieuw instroomt.

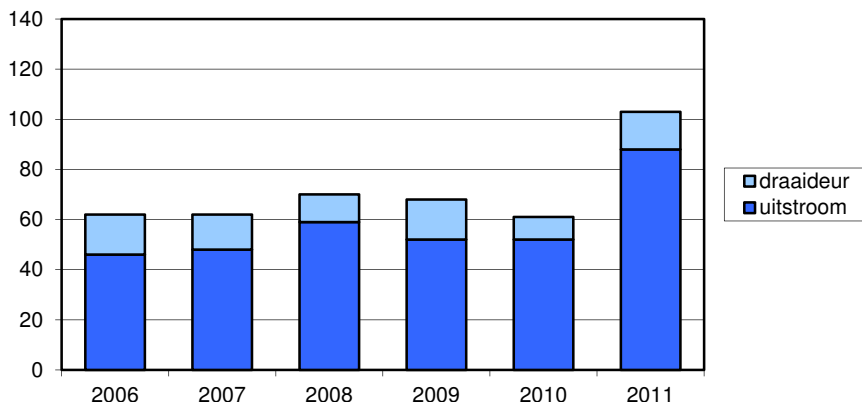
Figuur 3.3 Nieuwe en 'draaideurinstroom' van daklozen in de periode 2007-2012

3.3.2 Permanente uitstroom versus 'draaideuruitstroom'

Bij uitstroom uit de maatschappelijke opvang maken we onderscheid tussen permanente uitstroom en 'draaideuruitstroom'. Van permanente uitstroom is sprake als we een persoon na uitstroom niet meer gebruik zien maken van de opvang (tot zover de monitor loopt). We stellen uitstroom vast als ten minste een half jaar geen overnachting plaatsvindt. Figuur 3.4 geeft de uitstroom per jaar grafisch weer in de periode 2006-2011. We beschikken nog niet over gegevens over 2013, zodat we in figuur 3.3 de uitstroom in 2012 niet adequaat te kunnen bepalen. Daarom is in de figuur de uitstroom per jaar weergegeven in de periode 2006-2011.

Figuur 3.4 Permanente uitstroom en 'draaideuruitstroom' van daklozen in de periode 2006-2011

Van alle uitstroom in de periode 2006-2011 is 81% permanente uitstroom. In 19% van de gevallen stellen we draaideuruitstroom vast. Dit is nagenoeg gelijk aan de draaideuruitstroom die in de Daklozenmonitor Fryslân is vastgesteld bij Friese daklozen; de draaideuruitstroom in Groningen bedraagt 22%.

Als we de totale in- en uitstroom in de overlappende periode 2007-2011 in beschouwing nemen, dan blijkt de nieuwe instroom van 314 personen iets groter te zijn aan de uitstroom van 299 personen.

3.3.3 Verblijfsduur feitelijk daklozen

Diverse indicatoren kunnen inzicht geven in de verblijfsduur van feitelijk daklozen in de maatschappelijke nachtopvang²¹. Vanwege het (semi-) permanente gebruik van deze voorzieningen door residentieel daklozen richten we ons op het beschrijven van de verblijfsduur van feitelijk daklozen. We hebben eerst de periode van dakloosheid vastgesteld. Een periode van dakloosheid begint vanzelfsprekend op de eerste dag waarop iemand overnacht in de maatschappelijke opvang.

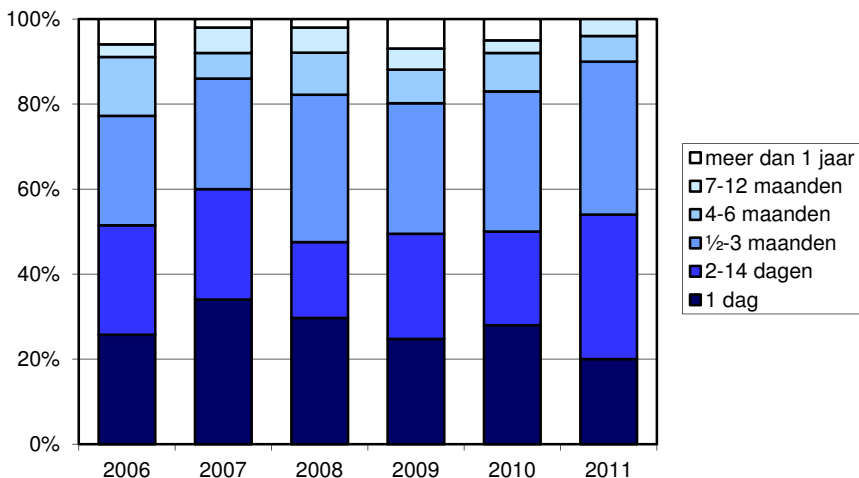
Gedurende de periode van dakloosheid kunnen zich onderbrekingen voordoen in het gebruik van de opvang. We bepalen een einddatum door die datum te kiezen waarna ten minste een half jaar geen overnachting meer plaatsvindt. In dat geval eindigt de periode van dakloosheid op de dag na de laatste overnachting in de opvang. Een periode van dakloosheid hoeft dus niet noodzakelijkerwijs te bestaan uit een aaneengesloten periode van overnachtingen; de periode kan worden onderbroken als de nachtopvang niet wordt gebruikt. De verblijfsduur bestaat uit het aantal dagen tussen de eerste en laatste nacht.

²¹ Zie het artikel van Fernee, Oldersma en Popping (2010) voor een nadere statistische analyse van de gebruiksduur van maatschappelijke nachtopvangvoorzieningen in Groningen in de periode 2003-2006.

Figuur 3.5 geeft over de periode 2006-2011 per jaar de verblijfsduur weer van feitelijk daklozen in de nachtopvang. We hebben de verblijfsduur berekend over de periodes van dakloosheid die beginnen na 1 juli 2006 en eindigen voor 1 juli 2012. De reden voor deze inperking is dat we pas een juiste start- en einddatum kunnen bepalen als iemand ten minste een half jaar geen gebruik heeft gemaakt van een opvang.

Over de gehele periode 2006-2011 (nb. exclusief 2012) blijkt dat 27% van alle personen maximaal één nacht in de nachtopvang verblijft. Een kwart (26%) maakt voor maximaal een periode van twee tot veertien dagen gebruik van de kortdurende nachtopvang. Bij 40% van de feitelijk daklozen stellen we een verblijfsperiode van meer dan twee weken tot maximaal een half jaar vast. Bij 4% zien we een verblijfsperiode van meer dan een half jaar tot één jaar; bij 3% is de verblijfsperiode langer dan een jaar. Hierbij moet worden opgemerkt dat het niet gaat om een aaneengesloten verblijf in de nachtopvang; de verblijfsperiode kan worden onderbroken door een periode van maximaal zes maanden zonder overnachting in de nachtopvang.

Figuur 3.5 Verblijfsduur van feitelijk daklozen in de nachtopvang Kommarin, in de periode 2006-2011

3.4 Pendeling tussen de drie noordelijke provincies

De Daklozenmonitoren die we in de drie noordelijke provincies uitvoeren, geven zicht op het pendelen van daklozen tussen de maatschappelijke opvangvoorzieningen in het noorden. We beschikken over gegevens van Drenthe, Groningen en Friesland over de periode 2006-2009, zodat we pendeling van feitelijk en residentieel daklozen in deze periode kunnen vaststellen. Daarvoor hebben we eerst bepaald hoeveel personen gebruikmaken van voorzieningen voor maat-

schappelijke opvang in de verzorgingsgebieden van de vier noordelijke centrumgemeenten. We hebben de eerste overnachting (die wij kunnen vaststellen) in een voorziening in de regio Assen als uitgangspunt genomen. Vervolgens zijn we nagegaan hoeveel van deze daklozen voor en na die eerste overnachting ook een eerste keer in een voorziening in de regio Emmen en/of in de provincies Friesland en Groningen hebben overnacht.

Tabel 3.6 geeft per kalenderjaar weer hoeveel personen overnachten in zowel de regio Assen als daarbuiten. Daarnaast laat de tabel zien hoeveel personen in de hele periode van 2006-2009 pendelen tussen voorzieningen in het verzorgingsgebied van Assen, Emmen, Friesland en Groningen.

Tabel 3.6 Aantal en percentage daklozen* dat pendelt tussen voorzieningen in Assen en in de verzorgingsgebieden van de centrumgemeenten Emmen, Leeuwarden (nb. Friesland) en Groningen, in de periode 2006-2009

Eerste overnachting in Assen in het jaar:	Emmen		Leeuwarden		Groningen	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2006	4	5%	5	6%	6	8%
2007	7	14%	4	8%	10	20%
2008	16	24%	10	15%	9	14%
2009	10	17%	3	5%	5	9%
Totaal 2006-2009	37	15%	22	9%	30	12%

* Het betreft de totale groep feitelijk en residentieel daklozen.

Daklozen uit de regio Assen blijken in de periode 2006-2009 vooral te pendelen tussen voorzieningen in de regio Assen en de regio Emmen. Het gaat hierbij om 15% van alle daklozen die een eerste keer overnachten in een voorziening in Assen in de periode 2006-2009 en daarnaast ook in de regio Emmen. Daarnaast pendelt 12% van de daklozen tussen Assen en Groningen, en 9% tussen Assen en Friesland.

We hebben ook gekeken naar de volgorde van het gebruik van nachtopvangvoorzieningen in de totale periode 2006-2009. Zie voor de resultaten tabel 3.7. Uit de tabel blijkt dat pendelen van de regio Assen naar Emmen (7%) op ongeveer dezelfde schaal plaatsvindt als het pendelen naar Emmen vanuit Assen (8%). Voordat zij overnachten in Assen, maakt 6% van de daklozen eerst voor overnachting gebruik van de opvang in Friesland en 8% in Groningen. Omgekeerd slaapt na een eerste overnachting in Assen 2% van de daklozen ook in Friesland en 4% in Groningen.

Tabel 3.7 Aantal en percentage daklozen* dat voor de eerste overnachting in een voorziening in Assen ook een eerste keer overnacht in de verzorgingsgebieden van de centrumgemeenten Emmen, Leeuwarden (nb. Friesland) en Groningen, in de periode 2006-2009

Eerste overnachting in Assen in het jaar:	Emmen		Leeuwarden		Groningen	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Eerst een overnachting in Assen	18	7%	6	2%	11	4%
Eerst een overnachting buiten Assen	19	8%	16	6%	19	8%

* Het betreft de totale groep feitelijk en residentieel daklozen.

3.5 Deelnemers begeleid wonen

In deze paragraaf beschrijven we de gebruikers van de voorziening voor begeleid wonen. De voorziening betreft de Daklozenopvang Maria in Campislaan die voor een beperkte duur 24-uurs opvang biedt aan personen die dakloos zijn. Daarnaast biedt de Daklozenopvang onderdak aan cliënten die zijn geïndiceerd voor een AWBZ-gefinancierde vorm van beschermd wonen en in de opvang langdurig gaan wonen. In tabel 3.12 hebben we het aantal unieke personen opgenomen dat woont in een instelling voor begeleid wonen. Uit de tabel blijkt dat in 2012 in totaal 22 personen deelnemen aan begeleid wonen.

Tabel 3.8 Totaal aantal deelnemers aan begeleid wonen in de regio Assen

Aantal unieke personen		
Leeftijdscategorie	2011	2012
Daklozenopvang ¹	4	22

Noot: ² De opvang is in 2011 tijdelijk gehuisvest in Alteveer, en is in januari 2012 verhuisd naar de Daklozenopvang Maria in Campislaan in Assen.

Het aantal deelnemers aan begeleid wonen in 2011-2012 bedraagt 23. De groep deelnemers bestaat uit 16 mannen en 7 vrouwen. Eén deelnemer is tussen de 18 en 22 jaar oud, de leeftijd van 18 deelnemers ligt tussen de 23 en 54 jaar, en vier deelnemers zijn 55 jaar of ouder.

3.6 Hulpverlening voor en na eerste nacht opvang

Daklozen blijken doorgaans problemen te hebben op meerdere levensgebieden. Vaak zijn er geldproblemen, verslavingsproblemen of andere psychische problemen. In deze paragraaf gaan we na hoeveel daklozen contact hebben met een of meer hulpverleningsinstellingen buiten de instelling voor maatschappelijke opvang. Dat doen we aan de hand van registratiegegevens van het Leger des Heils ("10" voor Toekomst, InterWonen, Woontraining en -begeleiding), GKB Drenthe (schuldhelp en budgetbeheer), GGD Drenthe (meldpunten OGGz),

NoorderMaat (algemeen maatschappelijk werk), Project Problematisch Woongedrag, Promens Care (ambulante begeleiding), VNN (verslavingszorg) en Zienn (woonondersteuning).

Tabel 3.9 geeft weer hoeveel feitelijk en residentieel daklozen voor en na hun eerste overnachting een hulpverleningscontact zijn aangegaan. Aan de hand van het eerste gebruik van een maatschappelijke nachtopvang hebben we bepaald of iemand instroomt als feitelijk of residentieel dakloos. Daarbij beperken we de analyses tot personen die op het moment van de eerste overnachting ten minste 18 jaar zijn²². Personen die een eerste nacht hebben geslapen in de nachtopvang, beschouwen we als feitelijk daklozen (384 personen in de periode 2006-2012), terwijl we iemand na een eerste overnachting in een langdurende opvangvoorziening beschouwen als residentieel dakloos (137 personen in de periode 2006-2012).

Tabel 3.9 Percentage eerste hulpverleningscontacten feitelijk en residentieel daklozen voor en na het eerste verblijf in de nachtopvang, in 2006-2012

	Start hulpverlening			
	Voor eerste nacht	Tot één jaar na eerste nacht	Langer dan één jaar na eerste nacht	Geen
Feitelijk daklozen	49%	18%	4%	29%
Residentieel daklozen	51%	11%	3%	35%
Totaal feitelijk en residentieel daklozen	49%	17%	4%	30%

Uit de tabel blijkt dat 49% van de feitelijk daklozen voorafgaand aan hun eerste overnachting, een eerste hulpverleningscontact heeft gehad, terwijl 22% na de eerste overnachting is gestart met een vorm van hulpverlening. Uit aanvullende analyses blijkt dat 18% van de feitelijk daklozen binnen één jaar voor de eerste overnachting start met een vorm van hulpverlening. Binnen één jaar na de eerste overnachting begint 18% met hulpverlening.

Van de residentieel daklozen krijgt 51% voor de eerste overnachting een vorm van hulpverlening. Uit aanvullende analyses blijkt dat 25% van de residentieel daklozen binnen één jaar voor de eerste overnachting begint met een vorm van hulpverlening. Binnen één jaar na de eerste overnachting begint 11% met hulpverlening.

Van de totale groep daklozen in de periode 2006-2012 zien we dat 49% met hulpverlening begint vóór de dakloosheid, en dat 21% ermee begint na de eerste overnachting in een opvangvoorziening.

²² Deze analyse beperken we tot de daklozen in de periode 2006-2011, omdat over 2012 nog geen gegevens over hulpverlening zijn verwerkt.

In tabel 3.10 hebben we de hulpverleningscontacten meer gedetailleerd beschreven door van elke instelling aan te geven hoeveel contacten met daklozen voor of na de eerste overnachting plaatsvinden.

Tabel 3.10 Aandeel feitelijk en residentieel daklozen¹ dat voor en na het eerste verblijf in de nachtopvang een eerste hulpverleningscontact heeft, per instelling, in de periode 2006-2012

	Start hulpverlening			
	Voor 1e nacht	Tot één jaar na 1e nacht	Langer dan één jaar na 1e nacht	Geen
Feitelijk daklozen				
Ambulante woonbegeleiding ²	1%	1%	0%	98%
Alg. Maatschappelijk Werk, NoorderMaat	0%	0%	0%	100%
Ambulante begeleiding, Promens Care	12%	17%	5%	66%
Schuldhulp, GKB Drenthe	9%	8%	5%	78%
Meldpunten OGGz, GGD Drenthe	8%	2%	0%	90%
Verslavingszorg, VNN	35%	11%	3%	51%
Residentieel daklozen				
Ambulante woonbegeleiding ²	0%	0%	0%	100%
Alg. Maatschappelijk Werk, NoorderMaat	3%	0%	0%	97%
Ambulante begeleiding, Promens Care	18%	4%	3%	75%
Schuldhulp, GKB Drenthe	11%	14%	4%	71%
Meldpunten OGGz, GGD Drenthe	10%	0%	1%	89%
Verslavingszorg, VNN	21%	4%	3%	72%
Totaal				
Ambulante woonbegeleiding ²	1%	1%	0%	98%
Alg. Maatschappelijk Werk, NoorderMaat	1%	0%	0%	99%
Ambulante begeleiding, Promens Care	12%	15%	5%	68%
Schuldhulp, GKB Drenthe	10%	9%	5%	76%
Meldpunten OGGz, GGD Drenthe	8%	2%	1%	89%
Verslavingszorg, VNN	33%	10%	3%	54%

Noten: ¹ Daklozen gebruiken doorgaans meerdere vormen van hulpverlening, waardoor het totale aantal unieke gebruikers lager is dan de som van het aantal gebruikers van de afzonderlijke instellingen. ² Bestaande uit: 10 voor Toekomst, InterWonen en Woontraining en -begeleiding van het Leger des Heils; Project Problematisch Woongedrag; Woonondersteuning Zienn, Woonbegeleiding VNN.

Wanneer we in tabel 3.10 kijken naar de totaalpercentages, dan blijkt dat feitelijk en residentieel daklozen in de periode 2006-2012 vooral met VNN (in totaal 46%) contact hebben gehad. Met name feitelijk daklozen blijken al voor hun eerste overnachting hulp te hebben gezocht bij VNN (49%), Promens Care (34%), GKB Drenthe (22%) en OGGz (10%). Residentieel daklozen blijken voor hun eerste overnachting voornamelijk contacten te onderhouden met GKB Drenthe (29%), VNN (28%), Promens Care (25%) en de meldpunten OGGz (11%).

3.7 Ambulante woonbegeleiding

Uit onderzoek naar de levensloop van daklozen blijkt dat na een verblijf in een maatschappelijke opvangvoorziening en terugkeer in de samenleving in veel gevallen betrekkelijk snel terugval optreedt (zie Van Doorn, 2002). Door het ontbreken van basale woonvaardigheden en het onvermogen om duurzame relaties aan te gaan en te onderhouden, blijken mensen na uitstroom uit een opvangvoorziening grote moeite te hebben met zelfstandig wonen. Ambulante woonbegeleiding biedt een vorm van begeleiding die erop is gericht huisuitzetting en terugval van voormalig daklozen op het gebied van wonen te voorkomen.

Tabel 3.11 geeft het gebruik van de ambulante woonbegeleiding weer. Zoals uit de tabel blijkt, neemt in de periode 2006-2010 een toenemend aantal personen deel aan ambulante woonbegeleiding. In 2006 betrof het 139 personen, terwijl in 2010 in totaal 263 personen kortere of langere tijd (in veel gevallen al voor 2010) gebruik hebben gemaakt van ambulante woonbegeleiding. In 2011 daalt het aantal deelnemers aan ambulante woonbegeleiding tot 118, wat in belangrijke mate samenhangt met de integratie van het Project Problematisch Woongedrag in het OGGz-netwerk Zuidoost Drenthe (zie voor OGGz de vorige paragraaf over hulpverlening, met name tabel 3.9).

Tabel 3.11 Aantal unieke gebruikers van ambulante woonbegeleiding per jaar, in de periode 2006-2011

Instelling	2006	2007	2008	2009	2010	2011
"10" voor Toekomst, LdH ¹	24	19	27	30	33	25
InterWonen, LdH	3	5	16	24	18	22
Project Problematisch Woongedrag ²	100	151	174	169	143	21
Woonbegeleiding, VNN	3	11	27	23	18	10
Woonondersteuning Zienn	-	11	34	67	52	41
Woontraining en -begeleiding, LdH	16	18	19	10	11	5
Totaal aantal unieke personen ³	139	209	286	305	263	118

Noten: ¹ Leger des Heils; ² Met ingang van 2011 is het PPW geïntegreerd in het OGGz-netwerk Zuidwest Drenthe; ³ Enkele personen gebruiken meerdere vormen van ambulante woonbegeleiding, waardoor het totale aantal unieke gebruikers lager is dan de som van het aantal gebruikers van de afzonderlijke instellingen.

3.8 Sociale activering en dagbesteding

VNN biedt individuele arbeidstoeleiding die erop is gericht dat cliënten weer deel kunnen uitmaken van de reguliere arbeidsmarkt. Cliënten met een langdurige werkloosheids- en verslavingsproblematiek of zonder zinvolle daginvulling, kunnen deelnemen aan een groepsmatig werkproject. Het doel van het project is maatschappelijke en sociale activering. Havenkade biedt in Assen aan daklozen en verslaafden een

zinnvolle dagbesteding door laagdrempelige arbeidsmatige activiteiten. In tabel 3.12 hebben we het aantal deelnemers in de periode 2008-2011 opgenomen. De tabel laat zien dat het aantal deelnemers aan Havenkade toeneemt van 65 personen in 2008 tot 101 in 2011.

Tabel 3.12 Aantal deelnemers Havenkade, in de periode 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Deelnemers Havenkade	65	82	90	101

We zijn nagegaan hoeveel daklozen uit de regio Assen hebben deelgenomen aan het project Havenkade. Van 51 deelnemers (33%) aan Havenkade kunnen we vaststellen dat ze in de periode 2006-2011 hebben overnacht in de nachtopvang Kommarin. Vier deelnemers hebben gebruikgemaakt van de opvang in Alteveer of de jongerenopvang.

Literatuurlijst

Beukeveld, M.T.G., & F.L. Oldersma (2008). *Daklozen in de regio Assen: Daklozenmonitor 2006*. Groningen: Bureau Onderzoek/ Zodiak, Grafisch Bedrijf.

Beukeveld, M.T.G., & J. Vosselman (2004). *Over leven zonder huis, Daklozenmonitor 2003*. Groningen: Bureau Onderzoek/Zodiak, Grafisch Bedrijf.

Beukeveld, M.T.G., & J. Vosselman (2007). *Plek om te slapen, Daklozenmonitor 2006*. Groningen: Bureau Onderzoek/Zodiak, Grafisch Bedrijf.

Doorn, L. van (2002). *Een tijd op straat. Een vervolgstudie naar (ex-) daklozen in Utrecht (1993-2000)*. Utrecht: NIZW.

Ferneer, H., Oldersma, F., & Popping, R. (2010). *The process of homelessness: An event history analysis of lengths of stay in Groningen shelter accommodation*. European Journal of Homelessness, 4, 161-176.

Kompas maatschappelijke opvang voor de regio Fryslân, met Leeuwarden als centrumgemeente, 2008 – 2012. Gemeente Leeuwarden.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2010). *Brief met als kenmerk DMO/SSO-2995315 van de minister voor Jeugd en Gezin, d.d. 24 juni 2010. Definitie zwerfjongeren. Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, Kamerstuk 32 267, nr. 5*. Den Haag: VWS.

Oldersma, F.L. (2012). *Dakloos in Assen: Daklozenmonitor Assen 2006-2010*. Groningen: O&S Groningen.

Oldersma, F.L. (2012). *Dakloos in Fryslân: Daklozenmonitor Fryslân 2006-2010*. Groningen: O&S Groningen.

Oldersma, F.L. (2012). *Dakloos in Groningen: Daklozenmonitor Groningen 2003-2011*. Groningen: O&S Groningen/Doorn Drukkerij.

Oldersma, F.L., & Beukeveld, M.T.G. (2010). *Daklozen in de regio Assen: Daklozenmonitor Assen 2006-2008*. Groningen: O&S Groningen/Zodiak, Grafisch Bedrijf.

Oldersma, F.L., & Beukeveld, M.T.G. (2010). *Dakloos in de regio Emmen: Daklozenmonitor Emmen 2006-2008*. Groningen: O&S Groningen/Zodiak, Grafisch Bedrijf.

Onder Dak: Regionaal Kompas Groningen, 2008-2012, centrumgemeente Groningen. Gemeente Groningen.

Planije, M., Tuynman, M., Hulsbosch, L., & Van der Velden, C. (2012). *Monitor Stedelijk Kompas 2011: Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang in 39 centrumgemeenten*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Regionaal Kompas Leeuwarden/Fryslân voor 2012-2016 voor de Wmo-prestatievelden 7, 8 en 9. Gemeente Leeuwarden.

Stappenplan Stedelijk Kompas: Intensivering van de aanpak van dakloosheid (2007). Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Stedelijk Kompas 2008-2011 centrumgemeente Assen: Van de straat, zorg op maat! Programma ter bestrijding van (dreigende) dakloosheid en verslaving. Gemeente Assen, afdeling Beleid en Projecten.

Stedelijk Kompas centrumgemeente Emmen. Gemeente Emmen.

Tuynman, M., & Planije, M. (2012). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang: Rapportage 2012 Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Visie op zorg en welzijn 2012-2016. Gemeente Assen.

Wolf, J. (2002). *Een kwestie van uitburgering*. Amsterdam: SPW.

Zwerfjongeren in Nederland: een heldere definitie (2011). Brochure (2011) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Bijlage 1: De voorzieningen

In deze bijlage geven we een beschrijving van de verschillende voorzieningen voor daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen. De voorzieningen en hulpverlening verdelen we onder in de volgende categorieën:

- 1) maatschappelijke nachtopvang: (a) kortdurend verblijf en (b) langdurend verblijf;
- 2) begeleid wonen;
- 3) dagopvang;
- 4) hulpverlening en ambulante woonbegeleiding;
- 5) sociale activering en dagbesteding;
- 6) nazorg ex-gedetineerden.

1a. Maatschappelijke nachtopvang: kortdurend verblijf

Nachtopvang Kommarin, Promens Care

Bij de Kommarin kunnen daklozen hulp en begeleiding krijgen en een postadres aanvragen. Naast dagopvang biedt de Kommarin ook de mogelijkheid van nachtopvang. Er is plaats voor overnachting van maximaal zes personen. De Kommarin is een samenwerkingsverband tussen Promens Care, GGZ Drenthe en VNN.

Passantenverblijven jongerenopvang, Promens care

Zie de hieronder, bij voorzieningen voor langdurend verblijf.

1b. Maatschappelijke (nacht)opvang: langdurend verblijf

Appartementen jongerenopvang, Promens care

De nieuwe jongerenopvang geopend in april 2011 en is er voor jongeren in de regio Assen tot 23 jaar die dak- en thuisloos zijn of dat dreigen te worden. Vaak hebben ze problemen op verschillende terreinen zoals bij onderwijs, werk, geld en sociale contacten. De Jongerenopvang telt acht appartementen voor jongeren die trajectbegeleiding of kamertraining ontvangen. Jongeren hebben een eigen zit/slaapkamer. Daarnaast zijn er vier plekken voor noodopvang. Jongeren die hier gebruik van maken, krijgen een eigen bed en kunnen gebruik maken van de gemeenschappelijke woonkamer. Ook is er een grote gezamenlijke keuken waar de jongeren en begeleiders elkaar kunnen ontmoeten. Als de jongere weer op eigen benen staan, dan is het mogelijk om ondersteuning te krijgen bij het vasthouden van vaardigheden die hij heeft geleerd en waar mogelijk deze verder uit te bouwen. Deze zogeheten ambulante begeleiding duurt maximaal een jaar.

Daklozenopvang Maria in Campislaan, Leger des Heils

In januari 2012 is de opvang Alteveer voor volwassen daklozen (maximaal 6 plaatsen) verhuisd naar de *Daklozenopvang Maria in Campislaan*. In de opvang worden 12 tot maximaal 14 bedden gefinancierd uit gemeentelijke middelen en de overige bedden (in de begeleid wonen vleugel) zijn bestemd voor personen waarvan het verblijf wordt gefinancierd uit de AWBZ. Deze opvang biedt aan personen die dakloos zijn 24-uurs opvang voor een beperkte duur. In beginsel is de duur van de opvang niet meer dan 6 maanden, in uitzonderingsgevallen maximaal 12 maanden. De cliënt komt tot rust in de opvangvoorziening en de professionele begeleiding is in staat om gedurende het verblijf te achterhalen welke beperkingen de cliënt heeft. Op basis hiervan wordt een begeleidingsplan opgesteld. De uitvoering van het begeleidingsplan leidt er toe dat de cliënt óf zelfstandig gaat wonen, al dan niet met ambulante woonbegeleiding, óf geïndiceerd wordt voor een AWBZ-gefinancierde vorm van beschermd wonen en daar langdurig gaat wonen. In de praktijk wordt kortdurende opvang meestal aangeboden aan alleenstaanden, die al langere tijd in een gemarginaliseerde positie leven en dakloos zijn. Als het verblijf in de maatschappelijke opvang wordt betaald uit gemeentelijke middelen, dan wordt de persoon gerekend tot de groep van daklozen.

Opvang Noordenveld, Promens care

Promens Care bood tot juli 2009 beschermende woonvormen aan, speciaal bedoeld voor mensen die ondersteuning nodig hebben op het gebied van persoonlijke verzorging, huishoudelijke taken en verzorging van de maaltijden.

2) Begeleid wonen

Begeleid wonen, Daklozenopvang Maria in Campislaan, Leger des Heils

Zie hierboven bij voorzieningen voor langdurend verblijf. Als het verblijf vanuit de AWBZ (met een indicatie voor verblijf) wordt gefinancierd, dan wordt de persoon gerekend tot de groep deelnemers aan begeleid wonen.

3) Dagopvang en dagactiviteiten

De Inloop in de Kommarin, Assen

De dagopvang in Assen wordt de Inloop in de Kommarin genoemd. Het is een inloopvoorziening voor mensen die geen (stabiel) onderdak hebben. Bezoekers kunnen er tv-kijken, naar de radio luisteren, de krant lezen of een spelletje doen. Iedere dinsdag en donderdag wordt er, tegen een kleine vergoeding, een eenpansgerecht of maaltijdsoep met brood verstrekt. Verder worden er activiteiten en cursussen georganiseerd, zoals muziekworkshops, schaaktoernooien maar ook informatiebijeenkomsten over belastingen en schulden. Tijdens de openingstijden van de Kommarin zijn er hulpverleners aanwezig.

Dagopvang Beukemaplein, Hoogeveen

De het inloopcentrum is geopend van maandag tot en met vrijdag van 10.30 tot 16.30 uur. Mensen zonder vaste verblijfplaats kunnen hier terecht voor een kopje soep, douchen, de was doen en gezelschap. Het personeel bestaat uit professioneel opgeleide mensen, zoals maatschappelijk werkers. Er wordt samengewerkt met andere maatschappelijke instanties.

4) Hulpverlening en ambulante begeleiding

"10" voor Toekomst, Leger des Heils

Onder de projectnaam "10" voor Toekomst wordt intensieve ambulante woonbegeleiding geboden aan gezinnen met kinderen tot 18 jaar. Het gaat om gezinnen die tegelijkertijd met diverse problemen te maken hebben en die daardoor hun zelfstandigheid dreigen te verliezen. Het is een gezinsondersteunings- en begeleidingsprogramma en het kent een outreachende werkwijze: de hulp wordt actief aangeboden aan mensen in hun eigen leefsituatie. Het uitgangspunt is een integrale benadering waarbij diverse elementen van thuiszorg, jeugdhulpverlening en opvang zijn verweven. De naam "10" voor Toekomst verwijst naar tien aandachtsgebieden in de thuissituatie waarop de hulp zich richt, zoals opvoedingsondersteuning, huishoudelijke ondersteuning en hulp bij administratie en financieel beheer.

Algemeen maatschappelijk werk, NoorderMaat

Voor deze rapportage heeft Stichting Maatschappelijk Werk NoorderMaat gegevens over de periode 2006-2008 beschikbaar gesteld. De stichting heeft tot doel het bieden, uitvoeren en bevorderen van maatschappelijke dienstverlening in het algemeen, en het maatschappelijk werk in het bijzonder voor de inwoners van de regio Noord- en Oost-Nederland.

Ambulante begeleiding, Promens Care

De medewerkers van het Daklozenteam Assen (DATA-team) van Promens Care bieden zowel in de Kommarin aan de Groningerstraat als aan huis ambulante begeleiding die zich met name richt op ondersteuning van cliënten bij geldzaken, administratieve aangelegenheden en huisvestingsvragen. Het is veelal de cliënt zelf die zich in de Kommarin bij het DATA-team meldt, maar het team kan ook op aangeven van anderen cliënten opzoeken: woningcorporaties, maatschappelijk werk, politie en gemeenten. Ook familie of burens kunnen het signaal afgeven dat iemand hulp nodig heeft.

GKB Drenthe

De Gemeenschappelijke Kredietbank (GKB) Drenthe is een overheidsinstelling die zich bezighoudt met financiële dienstverlening aan personen die om wat voor reden dan ook niet bij een reguliere bankinstelling terecht kunnen. De dienstverlening van de GKB is gebaseerd op samenwerkingsafspraken met diverse gemeenten en/of instanties. (Meerderjarige) inwoners van die gemeenten kunnen een beroep doen op de dienstverlening van de GKB Drenthe.

InterWonen, Leger des Heils

InterWonen is huisvesting voor mensen die niet in staat zijn zelfstandig te wonen, maar het wel willen leren. Het gaat om mensen die een scala aan hulpverleningsactiviteiten achter de rug hebben maar desondanks dakloos dreigen te raken of soms al zijn geworden. Er is sprake van ernstige tekorten aan sociale, maatschappelijke en woonvaardigheden; veelal speelt er ook een verslavingsproblematiek. In principe komen de kandidaten uit Hoogeveen en worden ze aangemeld door de woningcorporaties. Er zijn maximaal acht wooneenheden beschikbaar in Hoogeveen, verdeeld in twee fasen. Eerst worden elementaire woonvaardigheden aangeleerd, waarna cliënten worden voorbereid op (begeleid) zelfstandig wonen. De betrokken partijen zijn: Leger des Heils, CWZW Noord als uitvoerder van het project, Woonconcept, Woonstichting Domesta en de gemeente Hoogeveen.

Meldpunten OGGz, GGD Drenthe

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is een vorm van bemoeizorg. De zorg richt zich op mensen die zelf niet in staat zijn om hulp in te schakelen, terwijl ze die wel nodig hebben. Het gaat om mensen die zorg mijden, zichzelf verwaarlozen of overlast veroorzaken voor hun omgeving en die door anderen of organisaties worden aangemeld bij het Meldpunt OGGz. Zo komen deze mensen in beeld bij de hulpverlening, kan de noodzakelijke hulp aan hen worden geboden en verergering worden voorkomen. Gemeenten zijn wettelijk verplicht een OGGz-platform in het leven te roepen. Dit geeft de hulpverlening de legitimatie om met cliënten in contact te komen, die daar niet zelf om gevraagd hebben. De deelnemers aan het OGGz-netwerk in Drenthe zijn: GGD Drenthe, GGZ Drenthe, VNN, Promens Care, politie, opbouwwerk, Algemeen Maatschappelijk Werk, woningcorporaties en de Sociale Dienst. De GGD Drenthe beheert het meldpunt OGGz voor de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Westerveld en De Wolden. NoorderMaat beheerde tot 2010 het meldpunt OGGz voor de gemeenten Assen, Noordenveld en Tynaarlo.

Project Problematisch Woongedrag

Van problematisch woongedrag is sprake bij wanbewoning, wanbetaling en wangedrag/overlast. Project Problematisch Woongedrag (kortweg PPW) heeft tot doel het woongedrag te verbeteren en huisuitzetting te voorkomen. Het PPW was een samenwerkingsverband van gemeenten in Zuidwest-Drenthe, de corporaties Actium, Domesta en Woonconcept en diverse hulpverleningsinstellingen zoals GGD, CAD, Icare, politie, Promens Care, Stichting Welzijnswerk Hoogeveen en Stichting Welzijn Meppel Westerveld (algemeen maatschappelijk werk), Leger des Heils, GGZ en de gemeente Hoogeveen. Deze organisaties waren bij dit project betrokken om door middel van bemoeizorg de bewoner te begeleiden bij het wonen. Feitelijk was het PPW is te beschouwen als de kern van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). Met ingang van 2011 is het PPW geïntegreerd in het OGGz-netwerk Zuidwest Drenthe.

Verslavingszorg Noord Nederland (VNN)

Iedereen die in Groningen, Friesland of Drenthe woont en vragen over of problemen met alcohol, drugs, medicijnen of gokken heeft, kan terecht bij Verslavingszorg Noord Nederland (VNN). De zorg van VNN richt zich op alle stadia van gebruik. Het omvat zowel voorlichting en preventie, reclassering, behandeling en begeleiding, sociale verslavingszorg als palliatieve zorg. Sociale verslavingszorg is gericht op ernstig en langdurig verslaafden. Het betreft veelal personen met een complexe problematiek die zorg mijden en daardoor moeilijk te bereiken zijn. De zorg aan deze doelgroep wordt vormgegeven in samenwerking met partners zoals de GGz, de GGD, de maatschappelijke opvang en lokale overheden. Op het gebied van de sociale verslavingszorg biedt VNN onder meer algemene zorgbegeleiding, woonbegeleiding, inloopvoorzieningen en openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). Een ambulante OGGz-team legt actief contact met mensen die het moeilijk vinden om hulp te vragen.

Woonbegeleiding, Verslavingszorg Noord Nederland

Ambulante woonbegeleiding vindt plaats in de eigen thuissituatie, zowel in de eigen woningen als ook in een huis dat gehuurd wordt door VNN. Bij de begeleiding staan maatschappelijke integratie en zo zelfstandig mogelijk wonen centraal. Er is geen direct toezicht op wonen en de begeleiding is beperkt tot een aantal uren per week. De begeleiding is vaak langdurig van aard.

Woonondersteuning, Zienn

Woonondersteuning is begeleiding aan huis voor mensen die moeite hebben met zelfstandig wonen als gevolg van een meervoudige problematiek (schulden, eenzaamheid, psychische problemen, verslaving, werkloosheid, enzovoort). Voor Woonondersteuning komen volwassenen vanaf 18 jaar en gezinnen in aanmerking die (alleen) met begeleiding/ondersteuning in staat zijn zelfstandig te wonen. Woonondersteuning kan huisuitzetting voorkomen en kan een steun in de rug zijn voor mensen die na verblijf in een woon- of opvangvoorziening weer zelfstandig gaan wonen. Voor sommige mensen is de woonondersteuning tijdelijk, terwijl anderen langere tijd begeleiding krijgen. De begeleiding kan bestaan uit: financiële begeleiding, steun bij de organisatie van het huishouden, stimuleren van contacten in de buurt, hulp bij het vinden van werk of het regelen van een zinvolle dagbesteding.

Woontraining en -begeleiding Drenthe, Leger des Heils

Mensen kunnen rechtstreeks of via een instantie contact opnemen met Woontraining en -begeleiding Drenthe. De ondersteuning vindt bij de hulpvrager thuis plaats. Behalve op ondersteuning bij het wonen richt de begeleiding zich ook op alle andere aanwezige problemen als de hulpvrager dat wenselijk acht. Kenmerken zijn: laagdrempelig, begeleiding waar nodig en stoppen waar mogelijk, hulpverlening thuis, ondersteuning op alle leefgebieden is mogelijk, mogelijkheid tot het huren van een woning, brugfunctie naar specialistische hulp, speciaal voor mensen die om diverse redenen ergens anders zijn vastgelopen.

5) Sociale activering en dagbesteding

Arbeidstoeleiding VNN

VNN biedt individuele arbeidstoeleiding die erop is gericht dat cliënten weer deel kunnen uitmaken van de reguliere arbeidsmarkt. Cliënten met langdurige werkloosheid- en verslavingsproblematiek of zonder zinvolle daginvulling kunnen deelnemen aan een groepsmatig werkproject, Groepsproject Havenkade in Assen. Het doel van dit project is maatschappelijke- en sociale activering en bestaat uit een combinatie van werken, leren en vorming. Deelnemers leren vaktechnische- en sociale basisvaardigheden. Groepsproject Havenkade biedt cliënten onder andere de mogelijkheid de eerste stappen te zetten naar scholing en werk. Cliënten leren onder begeleiding van werkbegeleiders samenwerken en zelfstandig werken, afspraken na te komen en ritme en structuur aan te brengen in hun leven.

6) Ex-gedetineerden

Veiligheidshuis Assen

Het Veiligheidshuis in Drenthe kent drie locatiegebonden vestigingen in (de drie Drentse politiedistricten) Assen, Emmen en Hoogeveen. Het Veiligheidshuis Drenthe richt zich vooral op de aanpak van criminaliteit en overlast die wordt veroorzaakt door jeugd, huiselijk geweld en veelplegers. Bovendien biedt het Veiligheidshuis nazorg aan ex-gedetineerden over wie in dit rapport gegevens (van het Veiligheidshuis Assen) zijn verzameld. Aangenomen wordt dat door passende begeleiding en het realiseren van basisvoorzieningen als geld en huisvesting de kans afneemt dat ex-gedetineerden terugvallen in crimineel gedrag. In het casusoverleg Nazorg ex-gedetineerden, waar gemeenten en zorgpartners samenkomen, wordt een individueel plan van aanpak opgesteld om passende nazorg te kunnen bieden en zodoende de terugkeer van ex-gedetineerden in de maatschappij zo soepel mogelijk te laten verlopen. Onderdelen van dit plan zijn onder andere hulp bij het vinden van werk en huisvesting, maar ook begeleiding bij verslavingsproblematiek. Deelnemers aan het casusoverleg Nazorg ex-gedetineerden zijn onder andere de gemeenten, diverse Penitentiaire Inrichtingen, Gemeentelijke Kredietbank (GKB), Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD), GGZ en andere zorginstellingen. Binnen de gemeenten Assen, Emmen en Hoogeveen zijn nazorgcoördinatoren aangesteld die zich specifiek bezighouden met ex-gedetineerden.

Bijlage 2: Woningvoorraad corporaties

In paragraaf 3.1 rapporteren we over aantallen huisuitzettingen. De onderstaande tabel geeft de betreffende woningcorporaties weer, hun woningvoorraad volgens een opgave van het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV).

Woningvoorraad van corporaties in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Assen, in de periode 2006-2011

Corporatie	Aantal huurwoningen					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Domesta Woonstichting	nb	2.880	2.903	2.942	2.957	3.108
Stichting Eelder Woningbouw	943	944	927	962	939	848
Woningstichting De Volmacht	1.479	1.465	1.488	1.484	1.517	1.530
Woonborg	3.984	3.983	3.958	3.945	3.914	3.900
Woonconcept	7.962	8.024	7.948	8.013	8.038	7.994
Woonservice Drenthe	2.136	2.119	2.137	2.126	2.129	2.144
Woonstichting Actium *	12.805	12.943	13.160	13.214	13.198	13.090
Totaal	29.309	32.358	32.521	32.686	32.962	32.614

nb = geen gegevens beschikbaar over huisuitzettingen.

* Op 1 juli 2008 zijn de Stichting Woningbeheer Assen, Stichting Woningbeheer Smilde en Woonstichting Actium gefuseerd. Per die datum gaat men verder onder de naam Actium.

BASIS VOOR BELEID

**ONDERZOEK
en STATISTIEK**
GRONINGEN

BEZOEKADRES

Eendrachtskade ZZ 2
9726 CW Groningen

POSTADRES

Postbus 1125
9701 BC Groningen

T (050) 367 56 30

F (050) 367 56 33

E info@os.groningen.nl

I www.os-groningen.nl